వేదధర్మము
ప్రత్యేక సంచిక
సం. ౭. సం. ౧.

అథ పాణిని ముని ప్రణీత

ధాతుపాఠః

శ్రీమద్దయానంద సరస్వతిగారు వేదాంగ ప్రకాశమునందలి
సప్తమ భాగములో ప్రథమ ఖండముగను
పాణిని ముని ప్రణీతంబైన అష్టాధ్యాయిలోని
ఆఱవ భాగపు ప్రథమ ఖండముగను
ప్రకటించిన నాగరీలిపి గ్రంథానుకృతి.

"అస్మత్పితృపాదుల సంస్మరణార్థము"

—:o:—

(ప్రకాశకుడు)

ప్రథమావృత్తి ౧౦౦౦
దయానందాబ్దము 144
శా.శ. కీలక సంక్రాంతి 1890
వెల : ౧-౦౦
విద్యార్థులకు ౦-౭౦

ప్రాక్కథనము

సంస్కృతమును భారతీయ సభ్యతకు జీవగఱ్ఱగ భావించి తత్ప్రచారమునకై ఒక క్రమమును నిర్దేశించి, తదనుకూల గ్రంథ రచన యొనర్చి ప్రోత్సహించిన ధీరుడు మహర్షి దయానందుడు. సంస్కృతములోని శబ్దములన్నియు ధాతుజములను ప్రాచీనుల సిద్ధాంతమును మహర్షియు స్వీకరించెను. తార్కాణముగ ఆయన ఈశ్వర, దేవ సోమ, సూర్య, బ్రహ్మ, విష్ణు, శివాది నామములకు వ్యుత్పత్త్యర్థము లొనర్చి ప్రజలలో వ్యాపించి యున్న భ్రమను తొలగించుటకై "సత్యార్థ ప్రకాశ" మను తన యుద్గ్రంథ నామమును సార్థకపఱచిరి. నేనును వారి యాశయానుగామినై తెలుగు వారల అవసరమును గమనించి ఆంధ్రలిపిలో దీనిని ప్రకటించుచున్నాను. సంస్కృత భాషాభిమానులు, వైదిక ధర్మానుయాయులు నా యీపరిశ్రమను గమనించి, యిట్టి యార్ష గ్రంథముల ప్రకాశమునకై తోడ్పటకు కృత సంకల్పులగుదురుగాక!

ధాతు పాఠము పాణిని ముని ప్రణీతమైనను. సూత్రములలో కొన్నిటి యర్థములు నిర్దేశించబడినను ధాతుపాఠము అర్థయుక్తముగ పాణిని ముని రచించలేదనియు. భీమసేనుడను పండిత వర్యుడు ధాత్వర్థములను నిర్దేశించెననియు చెప్పుదురు. ధాతువుల కనేకార్థము లుండుటయే గాక ఉపసర్గల చేరిక వలన విపరీతార్థములు విశేషార్థములు ద్యోతకములగునని సర్వ సాధారణ సిద్ధాంతము.

ధాతు పాఠములోని యర్థములు భావవాచకములో నిర్దేశించబడినవి. అవి భావములను తెలియజేయును. అవి సకర్మములు లేక అకర్మములగు నటుల తెలుగులో అర్థమును ప్రకరణమునుబట్టి సృజించుకొనవలసి యుండును. 'వహ' ధాతువు 'నదీ వహతి' (నది ప్రవహించుచున్నది) అని ప్రయోగించుచో నకర్మము 'భారం వహతి' (బరువు మోయుచున్నాడు) అని ప్రయోగించుచో సకర్మకమునగుచున్నది. ఇటులనే 'శబ్దే' అని యర్థము నిర్దేశించబడిన ధాతువులకు 'శబ్దమగుచున్నది' 'శబ్దమొనర్చుచున్నాడు' అని యకర్మక సకర్మకార్థములు ప్రకరణమును బట్టి గమనించవలయును. ఒకే ధాతువునకు పరస్పర విరుద్ధార్థములు కలవు. ఉదా :- యు పూ, హు మొదలైనవి, కొన్ని ధాత్వర్థములకు వేర్వేరు భావములు ప్రకటించబడి

నవి. విలేఖనమనగా క్షవరము చేయుట, కొరుకుట, దున్నుట, త్రవ్వుట, వ్రాయుట అని భిన్న భిన్న గణములందు చెప్పబడినది.

శ్రీ మద్దయానంద సరస్వతి ఆఖ్యాతికయందు వ్రాసిన యద్ధములతో సహా ధాత్వర్థముల అకారాది సూచి, ఆయాయర్థములను తెలుపు ధాతువుల నిర్దేశములతో సహా తయారు చేయబడియున్నది. ధాతువుల అకారాద్యనుక్రమణికను శ్రీవారు సూచించియేయున్నారు. ధనాభావముచే నా రెంటిని ఇందు చేర్చజాలక పోతిని. దైవానుగ్రహము పొంది అనతికాలములో ప్రకటించగలను.

పరమపదించిన మా తండ్రిగారిసంస్కరణ భావములు నన్ను ఆర్య సామాజికునిగ నొనర్చుటకు దోహద మిచ్చినవి. నేను వారియనుజ్ఞ పొందకయే ఉపవీతినై వైదిక పురోహితమునకు వలయు వేదాధ్యయన మొనర్చుటకై శ్రీపాలడుగు శేషాచలాచార్యులగారి యంతేవాసిని కాగా మా తండ్రి గారును ఉపవీతులైరి. గ్రామ మునసబు అయిన జ్ఞాతి కాల ధర్మము నొందగ మిగతా జ్ఞాతులతో కలియక తాను మాత్రము దశాహ శుద్ధియే యొనర్చెను. కాలాంతరమున జ్ఞాతులే గాక గ్రామములోని మేనత్తల సంతానమైన పాలడుగు, నాగులపలి వంశీయులందరు వేదోక్త పురోహితమునే అవలంబించి వీరిని అనుసరించిరి.

ఒకపరి వారు సత్యనారాయణ వ్రతమొనర్చుచు తొమ్మిదిఅధ్యాయములు గల వ్రత పుస్తకమును చూచి ఎప్పుడు వినుచున్న కథలను వదలి, చివరి కథలను చదువుడని కోరిరి. పురోహితుడా కథలలో వేములవాడ భీమకవి జన్మ కథను చదివెను. అప్పుడీ కథయున్న పురాణము ఆధునికము, వ్యాస రచన కాదని వారు ప్రకటించిరి.

నాకు భాషా ప్రవీణకై పాఠములు చెప్పుచుండగా అజ్ఞాత వాసమునకు వెళ్లు పాండవులు తమ ఆయుధములను శమీ వృక్షము మీద నుంచినప్పుడు ధర్మరాజు పశువుల కాపరులతో నసత్యము పలికి యుండెను. ఆ సందర్భములో "ధర్మరాజు సత్యవంతుడందురు కాని ఇది శుద్ధ అబద్ధము గదా!" అని నాకు జ్ఞప్తి పఱచిరి. వారి యీ ప్రబోధవలన మహాభారతము పఠించిన నాకు అది పంచమ వేదమని యనబడుటకు అనర్హమైన

దనియు దానిని పంచమ వేదమనుట అర్థరహితమనియు అందలి వ్యక్తులు చర్యలనేకములు అవైదికములే గాక అసత్యములనియు గ్రహించగలిగితిని. సత్యములైన చతుర్వేదములందే శ్రద్ధ వృద్ధి జెందినది.

నేనీ ధాతుపాఠ ముద్రణ తలపెట్టి రెండు సారులు కొంత కంపోజు యొనర్చబడియు విరమించబడుట జరిగినది. నేటికి నాగార్జున ప్రెసు వారు దీనిని చేపట్టుటయు మా తండ్రిగారు పరమపదించుటయు జరిగినది. వారి పాండిత్య గరిమను స్మరించినపుడు గద్గద కంఠుడనగుదును. కనుక ఈ గ్రంథము వారి స్మారకముగ ముద్రించుట ఎంతయో సముచితముగ భావించితిని. లోగడ కూడ జీవిత పితరుల పేర కఠోపనిషద్భాష్యము ప్రకటించియుంటిని. వారి ఋణము తీర్చుకొనజాలను గదా! భగవంతుడు వారికి సద్గతి సమకూర్చుగాక!

అనేక పర్యాయములు విఘ్నములు వాటిల్లిన యీ గ్రంథ ప్రకాశమును నిర్విఘ్నముగా సకాలమున ముద్రించి యిచ్చిన నాగార్జున ప్రెసు యజమానులైన శ్రీ నిమ్మగడ్డ నారాయణరావుగారికి కృతజ్ఞుడను.

ఆంధ్రలిపి యందింత కాలమునకు వెలువడుచున్న ధాతుపాఠమును ఆదరించి పఠనపాఠములందు పంచ కావ్యములకు బదులు పంచ పాఠములలో నొకటియైన దీని పఠన మారంభించి ఆర్షవిజ్ఞానమును వ్యాప్తికి తెచ్చుటకై అందరు సహకరించగలరని ఆశించుచున్నాను.

ఆర్ష విద్యా ప్రచారాభిమానులైన సంరక్షకులు తమ సంతానమునకు బాల్యమందె ఒకటి, రెండక్షరములు మాత్రమే కలిగియున్న ధాతువులను కంఠస్థమొనరింప జేయుచో వారు సంస్కృతాంధ్ర భాషలలోనే గాక భారతీయ భాషలన్నిటియందు అప్రతిమాన నిష్ణాతులు కాగలరను మూలసూత్రమును గమనించుచో నా యీ పరిశ్రమ సఫలము కాగలదు.

అమరవాణి అమరవాణియై వర్ధిల్లుగాక!

11-12-68
హైద్రాబాద్

ఇట్లు
ఆర్ష గ్రంథ ప్రచారాభిలాషి
అన్నె కేశవార్యశాస్త్రి

అథపాణిని ముని కృత ధాతు పాఠారమ్భః

1 భూ సత్తాయామ్*

ఉదాత్త ఉదాత్తేత్* పరస్మైభాషః

అథ తవర్గీయాంతా ఏధాదయః కథ్యంతాః

(౩౬) షట్ త్రింశదాత్మనే భాషాః

2	ఏధ	వృద్ధౌ	7	నాధృ	యాఞ్చోపతాపై శ్వర్యాశీఃషు
3	స్పర్ధ	సంఘర్షే	8	దధ	ధారణే
4	గాధృ	ప్రతిష్ఠా లిప్సయో ర్గ్రంథే చ	9	స్కుది	ఆప్రవణే
			10	శ్విది	శ్వైత్యే
5	బాధృ	విలోడనే	11	వది	అభివాదన స్తుత్యోః
6	నాథృ				

* భ్వాదిగణమిద్దానితో నారంభమగుచున్నది. ఉండుట అగుట యని దీనికర్థము. ఇది ఉదాత్తము. * ఉదాత్తము ఇత్తుగ గలది కావున పరస్మైపదము.

ఇందు ఉదాత్తేతః అనగ పరస్మై పదము లేక పరస్మై భాషయనియు, అనుదాత్తేతః అనగ ఆత్మనే పదము లేక ఆత్మనే భాష యనియు, స్వరితేతః అనగా ఉభయ పదిలేక ఉభయ భాషయనియు గ్రహించవలయును. ఆఖ్యాతికలో మహర్షి సూచించిన హిందీ అర్థములు ఆంధ్రానువాదముతో సహా అనుబంధమునందు ప్రకటించబడును.

12 భది కల్యాణే సుఖే చ

13 మది స్తుతి మోద మద స్వప్న కాంతి గతిషు

14 స్పది కించిచ్చలనే

15 క్లిది పరిదేవనే

16 ముద హర్షే

17 దద దానే

18 ష్వద

19 స్వర్ద ఆస్వాదనే

20 ఉర్ద మానే క్రీడాయాం చ

21 కుర్ద

22 ఖుర్ద

23 గుర్ద

24 గుద క్రీడాయా మేవ

25 షూద క్షరణే

26 హ్రాద అవ్యక్తే శబ్దే

27 హ్లాదీ సుఖే చ

28 స్వాద ఆస్వాదనే

29 పర్ద కుత్సితే శబ్దే

30 యతీ ప్రయత్నే

31 యుతృ

32 జుతృ భాసనే

33 విథృ

34 వేథృ యాచనే

35 శ్రథి శైథిల్యే

36 గ్రథి కౌటిల్యే

37 కత్థ శ్లాఘాయామ్

ఇత్యుదాత్తా అనుదాత్తేతః 3

అథాఽతాదయః శుంధ్యంతా అష్టత్రింశత్ పరస్మైభాషాః

38 అత సాతత్యగమనే

39 చితీ సంజ్ఞానే

40 చ్యుతిర్ ఆసేచనే

41 శ్చ్యుతిర్ క్షరణే

42 మంథ విలోడనే

43 కుథి

44 పుథి

45 లుథి

46 మథి హింసా సంక్లేశనయోః

47 షిధు గత్యామ్

48 షిధూ శాస్త్రే మాంగల్యే చ

49 ఖాదృ భక్షణే

50 ఖద స్థైర్యే హింసాయాం చ

51 బద స్థైర్యే

52 గద వ్యక్తాయాం వాచి
53 రద విలేఖనే
54 ణద* అవ్యక్తే శబ్దే
55 అర్ద గతౌ యాచనే చ
56 నర్ద
57 గర్ద శబ్దే
58 తర్ద హింసాయామ్
59 కర్ద కుత్సితే శబ్దే
60 ఖర్ద దంత శూకే
61 అతి
62 అది బంధనే
63 ఇది పరమైశ్వర్యే
64 విది
65 భిది అవయవే
66 గడి వదనైకదేశే
67 ణిది కుత్సాయామ్
68 టునది సమృద్ధౌ
69 చది ఆహ్లాదనే దీప్తౌ చ
70 త్రది చేష్టాయామ్
71 కది
72 క్రది
73 క్లది ఆహ్వానే రోదనే చ
74 క్లిది పరిదేవనే
75 శుంధ శుద్ధౌ

ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తేతః

అథ కవర్గీయాంతాః

శీకాదయః శ్లాఘ్యంతా ద్విచత్వారింశ దాత్మనేభాషాః

76 శీకృ సేచనే
77 లోకృ దర్శనే
78 శ్లోకృ సంఘాతే
79 ద్రేకృ
80 ధ్రేకృ శబ్దోత్సాహయోః
81 రేకృ శంకాయామ్
82 సేకృ
83 స్రేకృ
84 స్రకి
85 శ్రకి
86 శ్లకి గత్యర్థాః
87 శకి శంకాయామ్
88 అకి లక్షణే
89 వకి కౌటిల్యే

*సర్వే నాదయో ణోపదేశాః నృతినంది నర్ది నకి, నాటి నాథృ నాధృ

90 మకి మండనే
91 కకి లౌల్యే
92 కృక
93 వృక ఆదానే
94 చక తృప్తౌ
ప్రతిఘాతే చ
95 కకి
96 వకి
97 మకి
శ్వకి
98 త్రకి
99 ఢౌకృ
100 త్రౌకృ
101 ష్వష్క
102 వష్క
103 మస్క
104 టికృ
105 టీకృ
106 తికృ
107 తీకృ
108 రఘి
109 లఘి గత్యర్థాః
లఘి భోజన నివృత్తా వపి
110 అఘి
111 వఘి
112 మఘి గత్యాక్షేపే
మఘి కైతవే చ
113 రాఘృ
114 లాఘృ
115 ద్రాఘృ
116 ధ్రాఘృ సామర్థ్యే
ద్రాఘృ ఆయామే చ
117 శ్లాఘృ కత్థనే
ఇత్యుదాత్తా అనుదాత్తేతః

అథ ఫక్కాదయః శిఘ్యంతా ద్విపంచాశత్ పరస్మైభాషాః

119 ఫక్క నీచైర్గతౌ
120 తక హసనే
121 తకి కృచ్ఛ్రజీవనే
122 బుక్క భషణే
123 కఖ హసనే
125 రాఖృ
126 లాఖృ
127 ద్రాఖృ
128 ధ్రాఖృ శోషణా లమర్థయోః
129 శాఖృ

131 ఉఖ
132 ఉఖి
133 వఖ
134 వఖి
135 మఖ
136 మఖి
137 ణఖ
138 ణఖి
139 రఖ
140 రఖి
141 లఖ
142 లఖి
143 ఇఖ
144 ఇఖి
145 ఈఖి
146 వల్గ
147 రగి
148 లగి
149 అగి
150 వగి
151 మగి
152 తగి
153 త్వగి
154 శగి
155 శ్రగి
156 శ్లగి
157 ఇగి
158 రిగి
159 లిగి గత్యర్థాః
160 రిఖ
161 త్రఖ
162 త్రఖి
163 శిఖి ఇత్యపి కేచిత్
త్వగి కంపనే చ
164 యుగి
165 జుగి
166 బుగి వర్జనే
167 ఘఘ హసనే
168 మఘి మండనే
169 లఘి శోషణే
170 శిఘి ఆఘ్రాణే
ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తేతః

అథ చవర్గీయాంతాః

వర్చాదయ ఈజంతా ఏకవింశతి రాత్మనే భాషాః

171 వర్చ దీప్తౌ
173 లోచృ దర్శనే

175 శ్వచ
176 శ్వచి గతౌ
177 కచ బంధనే
178 కచి
179 కాచి దీప్తి బంధనయోః
180 మచ
181 ముచి కల్కనే
182 మచి ధారణోచ్ఛ్రాయపూజనేషు
183 పచి వ్యక్తీకరణే
184 ష్టుచ ప్రసాదే
185 ఋజ గతిస్థానార్జనోపార్జనేషు
186 ఋజి
187 భృజీ భర్జనే
188 ఏజృ
189 భ్రేజృ
190 భ్రాజృ దీప్తౌ
191 ఈజ గతికుత్సనయోః

ఇత్యుదాత్తా అనుదాత్తేతః

అథ శుచాదయో వ్రజ్యంతా ద్విసప్తతిః (72) పరస్మైభాషాః

192 శుచ శోకే
193 కుచ శబ్దే తారే
194 కుంచ
195 క్రుంచ గతి కౌటిల్యాల్పీభావయోః
196 లుంచ అపనయనే
197 అంచు గతి పూజనయోః
198 వంచు
199 చంచు
200 తంచు
201 త్వంచు
202 మ్రుంచు
203 మ్లుంచు
204 మ్రుచు
205 మ్లుచు గత్యర్థాః
206 గ్రుచు
207 గ్లుచు
208 కుజు
209 ఖుజు స్తేయకరణే
210 గ్లుఞ్చు
211 షస్జ గతౌ
212 గుజ
213 గుజి అవ్యక్తే శబ్దే
214 అర్చ పూజాయామ్

215 మ్లేచ్ఛ అవ్యక్తే శబ్దే
216 లచ్ఛ
217 లాచ్ఛి లక్షణే
218 వాచ్ఛి ఇచ్ఛాయామ్
219 ఆచ్ఛి ఆయామే
221 హ్రీచ్ఛ లజ్జాయామ్
222 హుర్ఛా కౌటిల్యే
223 ముర్ఛా మోహ సముచ్ఛ్రాయయోః
224 స్ఫుర్ఛా విస్తృతౌ
225 యుచ్ఛ ప్రమాదే
226 ఉఛి ఉంఛే
227 ఉఛీ వివాసే
228 ధ్రజ
229 ధ్రజి
ధృజ
230 ధృజి
231 ధ్వజ
232 ధ్వజి గతౌ
233 కూజ అవ్యక్తే శబ్దే
234 అర్జ
235 వర్జ అర్జనే
236 గర్జ శబ్దే
237 తర్జ భర్త్సనే
238 కర్జ వ్యథనే
239 ఖర్జ పూజనే చ

240 అజ గతిపూజనయోః
241 తేజ పాలనే
242 ఖజ మంథే
243 ఖజి గతివైకల్యే
244 ఏజృ కంపనే
245 టుఓస్ఫూర్జా వజ్రనిర్ఘోషే
246 క్షి క్షయే
247 క్షీజ అవ్యక్తే శబ్దే
248 లజ
249 లజి భర్జనే
250 లాజ
251 లాజి భర్త్సనే చ
252 జజ
253 జజి యుద్ధే
254 తుజ హింసాయామ్
255 తుజి పాలనే చ
256 గజ
257 గజి
258 గృజ
259 గృజి
260 ముజ
261 ముజి శబ్దార్థాః
గజ మదే చ
262 వజ
263 వ్రజ గతౌ
ఇతి క్షీవర్జ ముదాత్తా ఉదాత్తేతః

అథ టవర్గీయాంతాః

అట్టాదయః శాడ్యంతాః షట్త్రింశ (36) దాత్మనే భాషాః

264 అట్ట అతిక్రమణహింసనయోః
265 వేష్ట వేష్టనే
266 చేష్ట చేష్టాయామ్
267 గోష్ట
268 లోష్ట సంఘాతే
269 ఘట్ట చలనే
270 స్ఫుట వికసనే
271 అఠి గతౌ
272 వఠి ఏకచర్యాయామ్
273 మఠి
274 కఠి శోకే
275 ముఠి పాలనే
276 హేఠ వివాదాయామ్
277 ఏఠ చ
278 హిడి గత్యనాదరయోః
279 హుడి సంఘాతే
280 కుడి దాహే
281 వడి విభాజనే
282 మడి చ
283 భడి పరిభాషణే
284 పిడి సంఘాతే
285 ముడి మార్జనే
286 తుడి తోడనే
287 హుడి వరణే
288 చడి కోపే
289 శడి రుజాయాం సంఘాతే చ
290 తడి తాడనే
291 పడి గతౌ
292 కడి మదే
293 ఖడి మంథే
294 హేడృ
295 హోడృ అనాదరే
296 బాడృ ఆప్లావ్యే
297 ద్రాడృ
298 ధ్రాడృ విశరణే
299 శాడృ శ్లాఘాయామ్

ఇత్యుదాత్తా అనుదాత్తేతః

అథ శౌడాదయో గడ్యంతా ద్వాశీతిః పరస్మై భాషాః

300 శౌడృ గర్వే
301 వౌడృ బంధనే
302 మ్లేడృ
303 మేడృ

304 మ్రేడృ ఉన్మాదే
305 కటే వర్షావరణయోః
306 చటే ఇత్యేకే
307 అట
338 పట గతౌ
309 రట పరిభాషణే
310 లట బాల్యే
311 శట రుజా విశరణ గత్యవసాదనేషు
312 వట వేష్టనే
313 కిట
314 ఖిట త్రాసే
315 శిట
316 షిట అనాదరే
317 జట
318 ఝట సంఘాతే
319 భట భృతౌ
320 తట ఉచ్ఛ్రాయే
221 ఖట కాంక్షాయామ్
322 ణట నృతౌ
323 పిట శబ్ద సంఘాతయోః
324 హట దీప్తౌ చ
325 షట అవయవే
326 లుట విలోడనే
327 చిట పరప్రేష్యే
328 బిట శబ్దే
329 విట ఆక్రోశే
330 హిట ఇత్యేకే
331 ఇట
332 కిట
333 కటీ గతౌ
334 మడి భూషాయామ్
335 కుడి వైకల్యే
336 ముట
337 పుట మర్దనే
338 చుడి అల్పీభావే
339 ముడి ఖండనే
340 పుడి చేత్యేకే
341 రుటి
342 లుటి స్తేయే
343 రుఠి
344 లుఠి ఇత్యేకే
345 స్ఫుటిర్ విశరణే
346 పఠ వ్యక్తాయాం వాచి
347 వఠ స్థౌల్యే
348 మఠ మద నివాసయోః
349 కఠ కృచ్ఛ్ర జీవనే
350 రఠ పరిభాషణే
351 హఠ ప్లుతి శఠత్వయోః బలాత్కారే చేత్యేకే
352 రుఠ
353 లుఠ
354 ఉఠ ఉపఘాతే

355 ఊక	ఇత్యేకే	369 తుడృ	తోడనే
356 పిక	హింసా సంక్లేశనయోః	370 తూడృ	ఇత్యేకే
357 శక	కైతవే చ	371 హుడ్రు	
358 ఖక	ప్రతిఘాతే	372 హూడృ	
359 ఖకీ	త్యేకే	373 హోడృ	గతౌ
360 ఖఠి	చ	374 రౌడృ	అనాదరే
361 లుఠి	ఆలస్యే ప్రతీఘాతే	375 రోడృ	
362 ఖఠి	శోషణే	376 లోడృ	ఉన్మాదే
363 రుఠి		377 అడృ	ఉద్యమనే
364 లుఠి	గతౌ	378 లడ	విలాసే
365 చుడృ	భావకరణే	379 కడ	మదే
366 అడ్డ	అభియోగే	380 కడి	ఇత్యేకే
367 కడ్డ	కార్కశ్యే	381 గడి	వదనైకదేశే
368 క్రీడృ	విహారే		ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తేతః

అథ పవర్గీయాంతాః

తిపాదయః ష్టుభ్యంతా శ్చత్వారింశదాత్మనే భాషాః

382 తిపృ		390 టుపేపృ	కంపనే
383 తేపృ		391 కేపృ	
384 ష్టిపృ		392 గేపృ	
385 ష్టేపృ	క్షరణార్థాః	393 గ్లేపృ	చ
386 ధిసృ		394 మేపృ	
387 ధేపృ	ఇత్యన్యే	395 రేపృ	
388 తేపృ	కంపనే	396 లేపృ	గతౌ
389 గ్లేపృ	దైన్యే	397 హేపృ	

398 ధేపృ చ
399 త్రపూష్ లజ్జాయామ్
400 కపి చలనే
401 రబి
402 అబి
403 లబి శబ్దే
404 లబి అవస్రంసనే చ
405 కబృ వర్ణే
406 క్లీబృ అధార్ష్ట్యే
407 క్షీబృ మదే
408 శీబృ కత్థనే
409 చీబృ చ
410 రేభృ శబ్దే
411 అభి
412 రభి శబ్దే
413 ష్టభి
414 స్కభి ప్రతిబంధే
415 జభీ
416 జృభి గాత్రవినామే
417 శల్భ కత్థనే
418 బల్భ భోజనే
419 గల్భ ధార్ష్ట్యే
420 శ్రంభు ప్రమాదే
421 ష్టుభు స్తంభే

ఇతి తిపి వర్జ ముదాత్తా అనుదాత్తేతః

అథ గుపాదయః శుంభ్వంతా ఏకచత్వారింశత్ పరస్మైభాషాః

422 గుపూ రక్షణే
423 ధూప సంతాపే
424 జప
425 జల్ప వ్యక్తాయాం వాచి
జప మానసే చ
426 చప సాంత్వనే
427 షప సమవాయే
428 రప
429 లప వ్యక్తాయాం వాచి
430 చుప మందాయాం గతౌ
431 తుప
432 తుంప
433 త్రుప
434 త్రుంప
435 తుఫ
436 తుంఫ
437 త్రుఫ
438 త్రుంఫ హింసార్థాః
439 పర్ఫ

440 రఫ
441 రఫి
442 అర్బ
443 పర్బ
444 లర్బ
445 బర్బ
446 మర్బ
447 కర్బ
448 ఖర్బ
449 గర్బ
450 శర్బ
451 షర్బ
452 చర్బ గతౌ
చర్బ అదనే చ
453 కుబి ఆచ్ఛాదనే
454 లుబి
455 తుబి అర్దనే
456 చుబి వక్త్రసంయోగే
457 షృభు
458 షృంభు హింసార్థౌ
459 షిభు
460 షింభు ఇత్యేకే
461 శుభ
462 శుంభ భాషణే
హింసాయామిత్యన్యే
ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తేతః

అథాఽనునాసికాంతాః
ఘిణ్యాదయో దశాత్మనే భాషాః

463 ఘిణి
464 ఘుణి
465 ఘృణి గ్రహణే
466 ఘుణ
467 ఘూర్ణ భ్రమణే
468 పణ వ్యవహారే స్తుతౌ చ
469 పన చ
470 భామ క్రోధే
471 క్షమూష్ సహనే
472 కము కాంతౌ
ఇతి ఘిణ్యాదయ ఉదాత్తా అనుదాత్తేతః

అథాణాదయః క్రమ్యంతా
ద్వాత్రింశత్పరస్మైభాషాః

473 అణ
474 రణ
475 వణ
476 భణ
477 మణ
478 కణ
479 క్వణ
480 వ్రణ
481 భ్రణ
482 ధ్వణ శబ్దార్థాః

483 ఓణృ అపనయనే
484 శోణృ వర్ణగత్యోః
485 శ్రోణృ సంఘాతే
486 శ్లోణృ చ
487 పైణృ గతిప్రేరణ శ్లేషణేషు
488 ధ్రణ
489 బణ శబ్దే
490 కనీ దీప్తికాంతి గతిషు
491 ష్టన
492 వన శబ్దే
493 బన
494 షన సంభక్తౌ
495 అమ గత్యాదిషు
496 ద్రమ
497 హమ్మ
498 మీమృ గతౌ
మీమృ శబ్దే చ
499 చము
500 ఛము
501 జము
502 ఝము అదనే
503 జిము ఇత్యేకే
504 క్రము పాదవిక్షేపే
ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తేతః

అథాయాదయో రేవత్యంతాః
సప్తత్రింశ దాత్మనే భాషాః
505 అయ
506 వయ
507 పయ
508 మయ
509 చయ
510 తయ
511 ణయ గతౌ
ణయ రక్షణే చ
512 దయ దాన గతి రక్షణ హింసాదానేషు
513 రయ గతౌ
514 ఊయీ తంతుసంతానే
515 పూయీ విశరణే దుర్గంధే చ
516 క్నూయీ శబ్దే ఉందే చ
517 క్ష్మాయీ విధూననే
518 స్ఫాయీ
519 ఓప్యాయీ వృద్ధౌ
520 తాయృ సంతాన పాలనయోః
521 శల చలన సంవరణయోః
522 వల

523 వల్ల సంవరణే సంచలనే చ
524 మల
525 మల్ల ధారణే
526 భల
527 భల్ల పరిభాషణ హింసాదానేషు
528 కల శబ్ద సంఖ్యానయోః
529 కల్ల అవ్యక్తే శబ్దే
530 తేవృ
531 దేవృ దేవనే
532 షేవృ
533 గేవృ
534 గ్లేవృ
535 పేవృ
536 మేవృ
537 మ్లేవృ సేవనే
538 శేవృ
539 ఖేవృ
540 కేవృ ఇత్యేకే
541 రేవృ ప్లవగతౌ

ఇత్యుదాత్తా అనుదాత్తేతః

అథ మవ్యాదయో ఽవత్యంతాః
సప్తనవతిః పరస్మైభాషాః

542 మవ్య బంధనే
543 సూర్క్ష్య
544 ఈర్క్ష్య
545 ఈర్ష్య ఈర్ష్యార్థాః
546 హయ గతౌ
547 శుచ్య
548 చుచ్య అభిషవే
549 హర్య గతికాంత్యోః
550 అల భూషణ పర్యాప్తి వారణేషు
551 ఞిఫలా విశరణే
552 మీల
553 శ్మీల
554 స్మీల
555 క్ష్మీల నిమేషణే
556 పీల ప్రతిష్టంభే
557 ణీల వర్ణే
558 శీల సమాధౌ
559 కీల బంధనే
560 కూల ఆవరణే
561 శూల రుజాయాం సంఘాతే చ
562 తూల నిష్కర్షే
563 పూల సంఘాతే
564 మూల ప్రతిష్ఠాయామ్
565 ఫల నిష్పత్తౌ
566 చుల్ల భావకరణే
567 ఫుల్ల వికసనే
568 చిల్ల శైథిల్యే భావకరణే చ
569 తిల

570 తిల్ల గతౌ
571 వేల్లృ
572 చేల్లృ
573 కేల్లృ
574 ఖేల్లృ
575 క్ష్వేల్లృ
576 వేల్ల చలనే
577 పేల్లృ
578 ఫేల్లృ
579 ఖేల్లృ
580 షేల్లృ
581 శేల్లృ గతౌ
582 స్ఖల సంచలనే
583 ఖల సంచయే చ
584 గల అదనే
585 షల గతౌ
586 దల విశరణే
587 శ్వల
588 శ్వల్ల ఆశుగమనే
589 ఖోల్లృ
590 ఖోరృ గతిప్రతిఘాతే
591 ధోరృ గతి చాతుర్యే
592 త్సర ఛద్మగతౌ
593 క్మర హూర్ఛనే
594 అభ్ర
595 బభ్ర
596 మభ్ర
597 చర గత్యర్థాః
చర భక్షణే చ
598 ష్ఠివు నిరసనే
599 జి జయే
600 జీవ ప్రాణధారణే
601 పీవ
602 మీవ
603 తీవ
604 ణీవ స్థౌల్యే
605 క్షివు
606 క్షేవు నిరసనే
607 ఉర్వీ
608 తుర్వీ
609 థుర్వీ
610 దుర్వీ
611 ధుర్వీ హింసార్థాః
612 గుర్వీ ఉద్యమనే
613 ముర్వీ బంధనే
614 పుర్వ
615 పర్వ
616 మర్వ పూరణే
617 చర్వ అదనే
618 భర్వ హింసాయామ్
619 కర్వ
620 ఖర్వ
621 గర్వ దర్పే
622 అర్వ

623 శర్వ
624 షర్వ హింసాయామ్
625 ఇవి వ్యాప్తౌ
626 పివి
627 మివి
628 ణివి సేవనే
సేచనే చేత్యేకే
629 హివి
630 దివి
631 ధివి
632 జివి ప్రీణనార్థాః
633 రివి
634 రవి
635 ధవి గత్యర్థాః
636 కృవి హింసాకరణయోశ్చ
637 మవ బంధనే
638 అవ రక్షణ గతి కాంతి
ప్రీతి తృప్త్యవగమ
ప్రవేశ శ్రవణ
స్వామ్యర్థ యాచన
క్రియేచ్ఛా దీప్త్యవా
ప్త్యాలింగన హింసా
దాన భాగవృద్ధిషు
ఇతి జయతి వర్జముదాత్తా ఉదాత్తేతః
639 ధావు గతి శుద్ధ్యోః

ఉదాత్తః స్వరితేదుభయతోభాషః
అథోష్మాంతాః
తత్ర ధుక్షాదయో వృష్యంతా
ద్విపంచాశదాత్మనే భాషాః
640 ధుక్ష
641 ధిక్ష సందీపన క్లేశన
జీవనేషు
642 వృక్ష వరణే
643 శిక్ష విద్యోపాదానే
644 భిక్ష భిక్షాయామలాభే
లాభే చ
645 క్లేశ అవ్యక్తాయాం వాచి
బాధనే చ
646 దక్ష వృద్ధౌ శీఘ్రార్థే చ
647 దీక్ష మౌండ్యేజ్యోపనయన
నియమవ్రతాదేశేషు
648 ఈక్ష దర్శనే
649 ఈష గతిహింసాదర్శనేషు
650 భాష వ్యక్తాయాం వాచి
651 వర్ష స్నేహనే
652 గేషృ అన్విచ్ఛాయామ్
653 గ్లేషృ ఇత్యన్యే
654 పేషృ ప్రయత్నే
655 జేషృ
656 ణేషృ
657 ఏషృ

658 ప్రేషృ గతౌ
659 రేషృ
660 హేషృ
661 హ్రేషృ అవ్యక్తే శబ్దే
662 కాసృ శబ్దకుత్సాయామ్
663 భాసృ దీప్తౌ
664 ణాసృ
665 రాసృ శబ్దే
666 ణస కౌటిల్యే
667 భ్యస భయే
668 ఆఙః శసి ఇచ్ఛాయామ్
669 గ్రసు
670 గ్లసు అదనే
676 ఈహ చేష్టాయామ్
672 బహి
673 మహి వృద్ధౌ
674 అహి గతౌ
675 గర్హ
676 గల్హ కుత్సాయామ్
677 బర్హ
678 బల్హ ప్రాధాన్యే
679 వర్హ
680 వల్హ పరిభాషణ హింసాచ్ఛాదనేషు
681 ప్లిహ గతౌ
682 బేహృ
683 జేహృ
684 బాహృ ప్రయత్నే
685 ద్రాహృ నిద్రాక్షయే నిక్షేప ఇత్యేకే
686 కాశృ దీప్తౌ
687 ఊహ వితర్కే
688 గాహూ విలోడనే
689 గృహూ
690 గ్లహూ గ్రహణే
691 ఘుషి కాంతికరణే

ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తేతః

అథ ఘుషిరాదయోఽర్హత్యంతా
ఏకనవతిః పరస్మైభాషాః

692 ఘుషిర్ అవిశబ్దనే
693 అక్షూ వ్యాప్తౌ
994 తక్షూ
695 త్వక్షూ తనూకరణే
696 ఉక్ష సేచనే
697 రక్ష పాలనే
698 ణిక్ష చుంబనే
699 తృక్ష
700 ష్టృక్ష
701 ణక్ష గతౌ
702 వక్ష రోషే.
సంఘాత ఇత్యేకే

703 మృక్ష సంఘాతే
704 మ్రక్ష ఇత్యేకే
705 తక్ష త్వచనే
706 పక్ష పరిగ్రహ ఇత్యేకే
707 సూర్క్ష ఆదరానాదరయోః
708 కాక్షి
709 వాక్షి
710 మాక్షి కాంక్షాయామ్
711 ద్రాక్షి
712 ధ్రాక్షి
713 ధ్వాక్షి ఘోరవాసితే చ
714 చూష పానే
715 తూష తుష్టౌ
716 పూష వృద్ధౌ
717 మూష స్తేయే
718 లూష
719 రూష భూషాయామ్
720 శూష ప్రసవే
721 యూష హింసాయామ్
722 జూష చ
723 భూష అలంకారే
724 ఊష రుజాయామ్
725 ఈష ఉంఛే
726 కష
727 ఖష
728 శిష
729 జష
730 ఝష
731 శష
732 బష
733 మష
734 రుష
735 రిష హింసార్థాః
736 భష భర్త్సనే
737 ఉష దాహే
738 జిషు
739 విషు
740 మిషు సేచనే
741 పుష పుష్టౌ
742 శ్రిషు
743 శ్లిషు
744 ప్రుషు
745 ప్లుషు దాహే
746 పృషు
747 వృషు
748 మృషు సేచనే
మృషు సహనే చ
ఇతరౌ హింసాసంక్లేశనయోశ్చ
749 ఘృషు సంఘర్షణే
750 హృషు అలీకే
751 తుస
752 హ్రస
753 హ్లస

754 రస శబ్దే
755 లష శ్లేషణ క్రీడనయోః
756 ఘస్ౢ అదనే
757 జర్జ
758 చర్చ
759 ఝర్ఝ పరిభాషణ హింసా తర్జనేషు
7‡0 పిసృ
761 పేసృ గతౌ
762 హసే హసనే
763 ణిశ సమాధౌ
764 మిశ
765 మశ శబ్దే రోషకృతే చ
766 శవ గతౌ
767 శశ ప్లుతగతౌ
768 శసు హింసాయామ్
770 శంసు స్తుతౌ
771 చహ పరికల్కనే
772 మహ పూజాయామ్
773 రహ త్యాగే
774 రహి గతౌ
775 దృహ
776 దృహి
777 బృహ
778 బృహి వృద్ధౌ
బృహి శబ్దే చ
779 బృహిర్ ఇత్యేకే
780 తుహిర్
781 దుహిర్
782 ఉహిర్ అర్దనే
783 అర్హ పూజాయామ్
ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తేతః

అథ ద్యుతాదయః కృపూపర్యంతాః పంచవింశతి రాత్మనే భాషాః

786 ద్యుత దీప్తౌ
787 శ్వితా వర్ణే
788 ఞిమిదా స్నేహనే
789 ఞిష్విదా స్నేహన మోచనయోః
790 ఞిక్ష్విదా చేత్యేకే
791 రుచ దీప్తా వభిప్రీతౌ చ
792 ఘుట పరివర్తనే
793 రుట
794 లుట
795 లుఠ ఉపఘాతే
796 శుభ దీప్తౌ
797 క్షుభ సంచలనే
798 ణభ
799 తుభ హింసాయామ్
800 స్రంసు
801 ధ్వంసు
802 భ్రంసు అవస్రంసనే
ధ్వంసు గతౌ చ
803 భ్రశు

804 భ్రంశు అధఃపతనే
805 స్రంభు విశ్వాసే
806 వృత్తు వర్తనే
807 వృధు వృద్ధౌ
808 శృధు శబ్దకుత్సాయామ్
809 స్యందూ ప్రస్రవణే
810 కృపూ సామర్థ్యే (వృత్)

ఇతి ద్యుతాదయః
ఉదాత్తా ఉదాత్తేతః

అథ ఘటాదయ స్స్వరత్యంతాః
షోడశాత్మనే భాషాః

811 ఘట చేష్టాయామ్
812 వ్యథ భయ సంచలనయోః
813 ప్రథ ప్రఖ్యానే
814 ప్రస విస్తారే
815 మ్రద మర్దనే
816 స్ఖద స్ఖదనే
8 7 క్షజి గతిదానయోః
818 దక్ష గతి హింసనయోః
819 క్రప కృపాయాం గతౌ చ
820 కది
821 క్రది
822 క్లది వైక్లవ్యే
వైకల్య ఇత్యేకే
823 కద
824 క్రద
825 క్లద ఇత్యన్యే
826 ఞి త్వరా సంభ్రమే
ఇతిఘటాదయ ఉదాత్తా అనుదాత్తేతః

అథ జ్వరాదయః ఫణాంతాః
సప్తపంచాశత్ పరస్మై భాషాః

827 జ్వర రోగే
828 గడ సేచనే
828 హేడ వేష్టనే
830 బట
831 భట పరిభాషణే
832 ణట నృత్తౌ
833 ష్టక ప్రతీఘాతే
834 చక తృప్తౌ
835 కఖే హసనే
836 రగే శంకాయామ్
837 లగే సంగే
838 హ్రగే
839 హ్లగే
840 షగే
841 ష్టగే సంవరణే
842 కగే నోచ్యతే

క్రియా సామాన్యర్థత్వాత్
అనేకార్థత్వాది త్యన్యే

843 అక
844 అగ కుటిలాయాం గతౌ

845 కణ
846 రణ గతౌ
847 చణ
848 శణ
849 శ్రణ దానే చ
శణ గతావిత్యన్యే
850 శ్రథ
851 శథ
852 క్లథ
853 కథ హింసార్థాః
854 వన చ
855 వను చ నోచ్యతే
856 జ్వల దీప్తౌ
857 హ్వల
858 హ్మల సంచలనే
859 స్మృ ఆధ్యానే
860 దృ భయే (క్ర్యాది)
861 నృ నయే (,,)
862 శ్రా పాకే (అదాది)
863 మారణతోషణ నిశామనేషు
జ్ఞా (క్ర్యాది)
864 కంపనే చలిః
865 ఛది ఊర్జనే (చురాది)
866 జిహ్వోన్మదనే లడిః ,,
867 మదీ హర్షగ్లేపనయోః (దివాది)
868 ధ్వన శబ్దే
869 దలి బలి స్ఖలి రణి ధ్వని త్రపి
క్షపయ శ్చ.
870 స్వన అవతంసనే
ఘటదయోమితః
871 జనీ (దివాది)
872 జ్వాష్
873 క్నసు
874 రంజో౭ మంతాశ్చ
875 జ్వల హ్వల హ్మల
నమా మనుపసర్గాద్వా.
876 గ్లా స్నా
వను వమాం చ.
878 న కమ్యమి చమామ్.
879 శమో ౭దర్శనే
880 యమో౭ పరివేషణే
881 స్ఖది రవ పరిభ్యాం చ.
882 ఫణ గతౌ. వృత్.
ఇతి జ్వరాదయ ఉదాత్తా ఉదాత్తేతః
883 రాజృ దీప్తౌ
ఉదాత్తః స్వరితే దుభయతో భాషాః
884 టుభ్రాజృ
885 టుభ్రాశృ
886 టుభ్లాశృ దీప్తౌ
ఉదాత్తా అనుదాత్తేతః ఆత్మనేభాషాః

అథ స్యమాదయః క్షురత్యంతాః
సప్తవింశతిః పరస్మైభాషాః
887 స్యము
888 స్వన
889 ధ్వన శబ్దే

890 షమ
891 ష్టమ అవైక్లవ్యే
892 జ్వల దీప్తౌ
893 చల కంపనే
894 జల ఘాతనే
895 టల
896 ట్వల వైక్లవ్యే
897 ష్ఠల స్థానే
898 హల విలేఖనే
899 ణల గంధే
బంధన ఇత్యేకే
900 పల గతౌ
901 బల ప్రాణనే
ధాన్యావరోధే చ
902 పుల మహత్త్వే
903 కుల సంస్త్యానే బంధుషు చ
904 శల
905 హుల
906 పత్ఌ గతౌ
907 క్వథే నిష్పాకే
908 పథే గతౌ
909 మథే విలోడనే
910 టువమ ఉద్గిరణే
911 భ్రము చలనే
912 క్షర సంచలనే
913 షుర సంచయే
ఇతి స్యమాదయ ఉదాత్తా ఉదాత్తేతః

అథ ధ్వావనుదాత్తౌ
914 షహ మర్షణే
ఉదాత్తో ఽనుదాత్తేత్
915 రము క్రీడాయామ్
అనుదాత్తో ఽనుదాత్తేత్
అథ షదాదయః కసంతాః
సప్త పరస్మై భాషాః
916 షద్ఌ విశరణగత్య
వసాదనేషు
917 శద్ఌ శాతనే
918 క్రుశ ఆహ్వానే రోదనే చ
919 కుచ సంపర్చన కౌటిల్య
ప్రతిష్టంభ విలేఖనేషు
920 బుధ అవగమనే
921 రుహ బీజజన్మని
ప్రాదుర్భావే చ
922 కస గతౌ
కుచాదయ ఉదాత్తా ఉదాత్తేతో
రుహి స్త్వనుదాత్తః
వృత్. ఇతి జ్వాలాదిర్గణః
అథ హిక్కాదయో గూహత్యంతాః
పంచ చత్వారింశ దుభయతో భాషాః
923 హిక్క అవ్యక్తే శబ్దే
924 అంచు గతౌ యాచనే చ
925 అచు ఇత్యేకే
926 అచి ఇత్యపరే

927 టుయాచృ యాఞ్చాయామ్
928 రేటృ పరిభాషణే
929 చతే
930 చదే యాచనే
931 ప్రోథృ పర్యాప్తౌ
932 మిదృ
933 మేదృ మేధా హింసనయోః
934 మేధృ సంగమే చ
935 మిథృ
936 మేథృ మేధా హింసయో రిత్యేకే
937 మిధృ
938 మేధృ ఇత్యన్యే
939 ణిదృ
940 ణేదృ కుత్సా సన్నికర్షయోః
941 శృధు
942 మృధు ఉందనే
943 బుధిర్ బోధనే
944 ఉబుందిర్ నిశామనే
945 వేణృ గతి జ్ఞాన చింతా నిశామన వాదిత్ర గ్రహణేషు.
946 వేనృ ఇత్యేకే
947 ఖను అవదారణే
948 చీవృ ఆదాన సంవరణయోః
949 చాయృ పూజా నిశామనయోః
950 వ్యయ గతౌ
951 దాశృ దానే
952 భేషృ భయే
గతా విత్యేకే
953 భ్రేషృ
954 భ్లేషృ గతౌ
955 అస గతి దీప్త్యాదానేషు
956 అషేత్యేకే
957 స్పశ బాధన స్పర్శయోః
958 లష కాంతౌ
959 చష భక్షణే
960 ఛష హింసాయామ్
961 ఝష ఆదాన సంవరణయోః
962 భ్రక్ష
963 భ్లక్ష అదనే
964 ప్లక్ష చ
965 దాసృ దానే
966 మాహృ మానే
967 గుహూ సంవరణే
ఇతిహిక్కాదయ ఉదాత్తాః స్వరితేతః

అథ ఉజంతాః
శ్రిఞాదయో నయత్యంతాః
పంచోభయతో భాషాః

968 శ్రిఞ్ సేవాయామ్
ఉదాత్తః స్వరితేత్
969 భృఞ్ భరణే
970 హృఞ్ హరణే

971 ధృఙ్ ధారణే

972 ణీఞ్ ప్రాపణే

ఇతి భరత్యాదయోఽనుదాత్తాః స్వరితేతః

అథ ధేటాదయో జయత్యంతాః షట్ చత్వారింశత్పరస్మై భాషాః

973 ధేట్ పానే

974 గ్లై

975 మ్లై హర్షక్షయే

976 ద్యై న్యక్కరణే

977 ద్రై స్వప్నే

978 ధ్రై తృప్తౌ

979 ధ్యై చింతాయామ్

980 రై శబ్దే

981 స్త్యై

982 ష్ట్యై శబ్దసంఘాతయోః

983 ఖై ఖదనే

984 క్షై

985 జై

986 షై క్షయే

987 కై

988 గై శబ్దే

989 శై

990 శ్రై పాకే

991 పై

992 ఓవై శోషణే

993 ష్టై వేష్టనే

994 ష్ణై వేష్టనే శోభాయాం చేత్యేకే

995 దైప్ శోధనే

996 పా పానే

996 ఘ్రా గంధోపాదానే

998 ధ్మా శబ్దాగ్నిసంయోగయోః

999 ష్ఠా గతినివృత్తౌ

1000 మ్నా అభ్యాసే

1001 దాణ్ దానే

1002 హ్వృ కౌటిల్యే

1003 స్వృ శబ్దోపతాపయోః

1004 స్మృ చింతాయామ్

1005 హ్వృ సంవరణే

1006 సృ గతౌ

1007 ఋ గతిప్రాపణయోః

1008 గృ

1009 ఘృ సేచనే

1010 ధ్వృ హూర్ఛనే

1011 స్రు గతౌ

1012 షు ప్రసవైశ్వర్యయోః

1013 శ్రు శ్రవణే

1014 ధ్రు స్థైర్యే

1015 దు

1016 ద్రు గతౌ

1017 జి
1018 జ్రి అభిభవే
ఇతి ధేటాదయోఽనుదాత్తాః
అథ స్మిఙాదయో డీఙంతా ఙితః
సప్తవింశతి రాత్మనే భాషాః
1019 ష్మిఙ్ ఈషద్ధసనే
1020 గుఙ్ అవ్యక్తే శబ్దే
1021 గాఙ్ గతౌ
1022 కుఙ్
1023 ఘుఙ్
1024 ఉఙ్
1025 ఙుఙ్ శబ్దే
1026 క్రుఙ్
1027 ఖుఙ్
1028 గుఙ్
1029 ఙుఙ్ చేత్యాహు రన్యే
1030 చ్యుఙ్
1031 జ్యుఙ్
1032 జుఙ్
1033 ప్రుఙ్
1034 ప్లుఙ్ గతౌ
1035 క్లుఙ్ ఇత్యేకే
1036 రుఙ్ గతి రేషణయోః
1037 ధృఙ్ అవధ్వంసనే
1038 మేఙ్ ప్రణిదానే
1039 దేఙ్ రక్షణే
1040 శ్యైఙ్ గతౌ
1041 ప్యైఙ్ వృద్ధౌ
1042 త్రైఙ్ పాలనే
ఇతి స్మిఙ్ ప్రభృతయోఽనుదాత్తాః
1043 పూఙ్ పవనే
1044 మూఙ్ బంధనే
1045 డీఙ్ విహాయసా గతౌ
ఇతి పూఙాదయ ఉదాత్తాః
త్వా ప్లవన సంతరణయోః
ఉదాత్తః పరస్మైభాషః
అథ గుపాదయో దహాత్యంతా
అష్టా వాత్మనే భాషాః
1047 గుప గోపనే
1048 తిజ నిశానే
1049 మాన పూజాయామ్
1050 బధ బంధనే
గుపాదయః చత్వార
ఉదాత్తా అనుదాత్తేతః
1051 రభ రాభస్యే
1052 డులభష్ ప్రాప్తౌ
1053 ష్వంజ పరిష్వంగే
1054 హద పురీషోత్సర్గే
రభాదయ శ్చత్వారోఽనుదాత్తా
అనుదాత్తేతః

అథ ష్విదాదయో మేహాత్యంతాః

పంచదశ పరస్మై భాషాః

1055 ఞిష్విదా అవ్యక్తే శబ్దే

ఉదాత్తః

1056 స్కందిర్ గతిశోషణయోః

1057 యభ మైథునే

1058 ణమ ప్రహ్వత్వే శబ్దే చ

1059 గమ్ఌ

1060 సృప్ఌ గతౌ

1061 యమ ఉపరమే

1062 తప సంతాపే

1063 త్యజ హానౌ

1064 షంజ సంగే

1065 దృశిర్ ప్రేక్షణే

1066 దంశ దశనే

1067 కృష విలేఖనే

1068 దహ భస్మీకరణే

1069 మిహ సేచనే

స్కందాదయోఽనుదాత్తాః

ఇతి స్విదాదయ ఉదాత్తేతః

అథైకః పరస్మై భాషః

1070 కిత నివాసే రోగాపనయనే

చ. ఉదాత్తేత్

అథ ద్వా వుభయతో భాషౌ

1071 దాన ఖండనే

1072 శాన తేజనే; స్వరితేతౌ

అథ పచాదయో వహాత్యంతా

నవోభయతో భాషాః

1073 డుపచష్ పాకే

1074 షచ సమవాయే

1975 భజ సేవాయామ్

1076 రంజ రాగే

1077 శప ఆక్రోశే

1078 త్విష దీప్తౌ

1079 యజ దేవపూజా

సంగతి కరణ దానేషు

1080 డువప బీజసంతానే ఛేదనే చ

1081 వహ ప్రాపణే

ఇతి పచాదయోఽనుదాత్తాః

స్వరితేతః సచతి స్తూదాత్తః

అథైకః పరస్మైభాషః

1082 వస నివాసే

ఉదాత్తే దనుదాత్తః

అథ వ్యేఞాదయస్త్రయ

ఉభయతో భాషాః

1083 వేఞ్ తంతు సంతానే

1084 వ్యేఞ్ సంవరణే

1085 హ్వేఞ్ స్పర్ధాయాం శబ్దే చ

వ్యేఞాదయోఽనుదాత్తాః

అథ ద్వౌ పరస్మైభాషౌ

1086 వద వ్యక్తాయాం వాచి

1087 టు ఓశ్వి గతి వృద్ధ్యోః
ఇత్యుదాత్తా. వృత్
ఇతి యజాది ర్గణః సమా ప్తః
ఇతి శబ్ వికరణా భ్వాదయః
సమాప్తాః

2. అథాఽదాది ర్గణః

అథ ద్వౌ పరస్మై భాషౌ

1088 *అద భక్షణే
1089 హన హింసా గత్యోః
అనుదాత్తా వుదా త్తేతౌ
అథ చత్వార ఉభయతో భాషాః
1090 ద్విష అప్రీతౌ
1091 దుహ ప్రపూరణే
1092 దిహ ఉపచయే
1093 లిహ ఆస్వాదనే
ద్విషాదయోఽనుదాత్తాః స్వరితేతః
అథైక ఆత్మనే భాషః
చక్షిఙ్ వ్యక్తాయాం వాచి
అయం దర్శనేఽపి
అనుదాత్తోఽనుదా త్తేత్
అథ ప్రృచ్యంతాః షోడశాత్మనే భాషాః
1094 ఈర గతౌ కంపనే చ
1095 ఈడ స్తుతౌ
1096 ఈశ ఐశ్వర్యే
1097 ఆస ఉపవేశనే
1098 ఆఙః శాసు ఇచ్ఛాయామ్
1099 వస ఆచ్ఛాదనే
1000 కసి గతి శాసనయోః
1101 కస ఇత్యేకే
1102 కశ ఇత్యన్యే
1103 ణిసి చుంబనే
1104 ణిజి శుద్ధౌ
1105 శిజి అవ్యక్తే శబ్దే
1106 పిజి వరణే
1107 పృజీ త్యేకే
1108 వృజీ వర్జనే
1109 పృచీ సంపర్చనే
ఇతీరాదయ ఉదాత్తా అనుదా త్తేతః
అథ ద్వా వాత్మనే భాషౌ
1110 షూఙ్ ప్రాణి గర్భవిమోచనే
1101 శీఙ్ స్వప్నే
ఉదాత్తౌ
అథ పంచ పరస్మై భాషాః
1112 యు మిశ్రణే అమిశ్రణే చ
1113 ణు స్తుతౌ
1114 రు శబ్దే
1115 టుక్షు శబ్దే

---

*క్రమ సంఖ్యా నిర్దేశములో ఘటాదిమిత్తులలో పునరుక్తములైన కొన్ని గ్రహించబడినవి, కనుక షుమారు 15 పెరిగి యుండును.

1116 ష్ణు తేజనే
ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తేతః
అథైక ఉభయతో భాషః
ఊర్ణుఞ్ ఆచ్ఛాదనే ఉదాత్తః
అథ పంచ పరస్మైభాషాః
1117 ష్ణు ప్రస్రవణే
1118 ద్యు అభిగమనే
1119 షు ప్రసవైశ్వర్యయోః
1120 కు శబ్దే
1121 తు గతివృద్ధిహింసాసు
ఇత్యనుదాత్తా ఉదాత్తేతః
అథ ద్వావుభయతో భాషౌ
1122 ష్టుఞ్ స్తుతౌ
1123 బ్రూఞ్ వ్యక్తాయాం వాచి
ఇత్యనుదాత్తౌ
అథైకోనవింశతిః పరస్మైభాషా
ఇఙ్ త్వాత్మనేభాషః
1124 ఇణ్ గతౌ
1125 ఇఙ్ అధ్యయనే
1126 ఇక్ స్మరణే
1127 వీ గతివ్యాప్తిప్రజన కాంత్యసనఖాదనేషు
1128 యా ప్రాపణే
1129 వా గతిగంధనయోః
1130 భా దీప్తౌ
1131 ష్ణా శౌచే
1132 శ్రా పాకే
1133 ద్రా కుత్సాయాం గతౌ
1134 ప్సా భక్షణే
1135 పా రక్షణే
1136 రా దానే
1137 లా ఆదానే
1138 దాప్ లవణే
1139 ఖ్యా ప్రకథనే
1140 ప్రా పూరణే
1141 మా మానే
1142 వచ పరిభాషణే
ఇత్యనుదాత్తా ఉదాత్తేతః
అథ చత్వారః పరస్మైభాషాః
1143 విద జ్ఞానే
1144 అస భువి
1145 మృజూష్ శుద్ధౌ
1146 రుదిర్ అశ్రువిమోచనే
ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తేతః
అథైకః పరస్మైభాషః
1147 ఞి ష్వప్ శయే
ఉదాత్తేదనుదాత్తః
అథ సప్త పరస్మైభాషాః
1148 శ్వస ప్రాణనే
1149 అన చ
1150 జక్ష భక్ష హసనయోః
1151 జాగృ నిద్రాక్షయే

1152 దరిద్రా దుర్గతౌ
1153 చకాసృ దీప్తౌ
1154 శాసు అనుశిష్టౌ
ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తేతః
అథ ద్వావాత్మనే భాషౌ
1155 దీధీఙ్ దీప్తి దేవనయోః
1156 వేవీఙ్ వేతినా తుల్యే
ఇత్యుదాత్తౌ
అథ త్రయః పరస్మైభాషాః
1157 షస
1158 షస్తి స్వప్నే
1159 వశ కాంతౌ
ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తేతః
చర్కరీతం చ. తం చ.
అథైక ఆత్మనేభాషః
1160 హ్నుఙ్ అపనయనే
ఇత్యనుదాత్తః
ఇతి లుగ్వికరణా అదాదయః

3. అథ జుహోత్యాదిర్గణః

అథ త్రయః పరస్మైభాషాః
1161 హు దానాదనయోః
ఆదానే చేత్యేకే
1162 ఞిభీ భయే
1163 హ్రీ లజ్జాయామ్
జుహోత్యాదయోఽనుదాత్తాః
అథైకః పరస్మైభాషః
1164 పౄ పాలన పూరణయోః
ఉదాత్తః హ్రస్వాంతోఽయమిత్యేకే
అథైక ఉభయతోభాషః
1165 డుభృఞ్ ధారణ పోషణయోః
అనుదాత్తః
అథ ద్వావాత్మనే భాషౌ
1166 మాఙ్ మానే శబ్దే చ
1167 ఓహాఙ్ గతౌ
అథైకః పరస్మైభాషః
1168 ఓ హాక్ త్యాగే అనుదాత్తః
అథ ద్వావుభయతో భాషౌ
1169 డు దాఞ్ దానే
1170 డు ధాఞ్ ధారణపోషణయోః
అనుదాత్తౌ
అథ త్రయ ఉభయతో భాషాః
ణిజిర్ శౌచ పోషణయోః
విజిర్ పృథగ్భావే
విష్లృ వ్యాప్తౌ [స్వరితేతః
ఇతి ణిజాదయోఽనుదాత్తాః
అథ గణాంతాః, పరస్మైభాషా
శ్ఛందసాశ్చైకాదశ
1171 ఘృ చరణదీప్త్యోః
1172 హృ ప్రసహ్యాకరణే
1173 ఋ
1174 సృ గతౌ

ఇతి ఘ్రాదయ శ్చత్వారోఽనుదాత్తాః

1175 భస భర్త్సన దీప్త్యోః

ఉదాత్త ఉదాత్తేత్

1176 కి జ్ఞానే, అనుదాత్తః

1177 తుర త్వరణే

1178 ధిష శబ్దే

1179 ధన ధాన్యే

1180 జన జననే

తురాదయ ఉదాత్తా ఉదాత్తేతః

1181 గా స్తుతౌ

అనుదాత్తః. ఛందసి. వృత్

ఇతి శ్లు వికరణా జుహోత్యాదయః

4. అథ దివాది ర్గణః

అథ దివాదయః షడ్వింశతిః

(౨౬) పరస్మైభాషాః

1182 దివు క్రీడా విజిగీషా వ్యవహార ద్యుతి స్తుతి మోద మద స్వప్న కాంతి గతిషు

1183 షివు తంతు సంతానే

1184 స్రివు గతి శోషణయోః

1185 ష్ఠివు నిరసనే

1186 ష్ణుసు అదనే

ఆదాన ఇత్యేకే

అదర్శన ఇత్యపరే

1187 ష్ణసు నిరసనే

1188 క్నసు హరణ దీప్త్యోః

1189 వ్యుష దానే

1190 ప్లుష చ

1191 నృతీ గాత్రవిక్షేపే

1192 త్రసీ ఉద్వేగే

1193 కుథ పూతీభావే

1194 పుథ హింసాయామ్

1195 గుధ పరివేష్టనే

1196 క్షిప ప్రేరణే అనుదాత్తః

1197 పుష్ప వికసనే

1198 తిమ

1199 తీమ

1200 ష్టిమ

1201 ష్టీమ ఆర్ద్రీభావే

1202 వ్రీడ చోదనే లజ్జాయాం చ

1203 ఇష గతౌ

1204 షహ, చక్యర్థే

1205 జ్రూష

1206 ఝ్రూష వయోహానౌ

ఇతి దివాదయ ఉదాత్తా ఉదాత్తేతః

అథ ద్వా వాత్మనే భాషౌ

1207 షూఙ్ ప్రాణి ప్రసవే

1208 దూఙ్ పరితాపే

ఇత్యుదాత్తౌ

అథ దీఙాదయ ఏకాదశ ఆత్మనేభాషాః

1209 దీఙ్ క్షయే

1210 డీఙ్ విహాయసా గతౌ
1211 ధీఙ్ ఆధారే
1212 మీఙ్ హింసాయామ్
1213 రీఙ్ స్రవణే
1214 లీఙ్ శ్లేషణే
1215 వ్రీఙ్ వృణోత్యర్థే (వృత్)
స్వాదయ ఓదితః
1216 పీఙ్ పానే
1217 మాఙ్ మానే
1218 ఈఙ్ గతౌ
1219 ప్రీఙ్ ప్రీణనే
ఇతి దీఙాదయ అనుదాత్తా
డీఙ్ తూదాత్తః
అథ చత్వారః పరస్మైభాషాః
1220 శో తనూకరణే
1221 ఛో ఛేదనే
1222 షో అంతకర్మణి
1223 దో అవఖండనే
శ్యతి ప్రభృతయోఽనుదాత్తాః
అథ పంచదశాత్మనే భాషాః
1224 జనీ ప్రాదుర్భావే
1225 దీపీ దీప్తౌ
1226 పూరీ ఆప్యాయనే
1227 తూరీ గతి త్వరణ
హింసనయోః
1228 ధూరీ
1229 గూరీ హింసా గత్యోః
1230 ఘూరీ
1231 జూరీ హింసా వయోహాన్యోః
1232 శూరీ హింసా స్తంభనయోః
1233 చూరీ దాహే
1234 తప ఐశ్వర్యే
1235 వావృతు వరణే
1236 క్లిశ ఉపతాపే
1237 కాశృ దీప్తౌ
1238 వాశృ శబ్దే
ఇతి తపి వర్జముదాత్తాః అనుదాత్తేతః
అథ ద్వావుభయతో భాషౌ
1239 మృష తితిక్షాయామ్
1240 ఈశుచిర్ పూతీభావే
ఉదాత్తౌ స్వరితేతౌ
అథ త్రయ ఉభయతో భాషాః
1241 ణహ బంధనే
1242 రంజ రాగే
1243 శప ఆక్రోశే
ఇత్యనుదాత్తాః స్వరితేతః
అథైకాదశాత్మనే భాషాః
1244 పద గతౌ
1245 ఖిద దైన్యే
1246 విద సత్తాయామ్
1247 బుధ అవగమనే
1248 యుధ సంప్రహారే

1249 అనోరుధ కామే
1250 అణ ప్రాణనే, ఉదాత్తః
1251 మన జ్ఞానే
1252 యుజ సమాధౌ
1253 సృజ విసర్గే
1254 లిశ అల్పీభావే

ఇత్యనుదాత్తా అనుదాత్తేతః

అథ గణాంతా ఏకసప్తతిః

పరస్మైభాషాః

1255 రాధోఽకర్మకాద్ వృద్ధావేవ
1256 వ్యధ తాడనే
1257 పుష పుష్టౌ
1258 శుష శోషణే
1259 తుష ప్రీతౌ
1260 దుష వైకృత్యే
1261 శ్లిష ఆలింగనే
1262 శక విభాషితో మర్షణే
1263 ఞిష్విదా గాత్రప్రక్షరణే
1264 క్రుధ క్రోధే
1265 క్షుధ బుభుక్షాయామ్
1266 శుధ శౌచే
1267 షిధు సంరాద్ధౌ

ఇత్యనుదాత్తా ఉదాత్తేతః

1268 రధ హింసా సంరాద్ధ్యోః
1269 ణశ అదర్శనే
1270 తృప ప్రీణనే
1271 దృప హర్షణమోహనయోః
1272 ద్రుహ జిఘాంసాయామ్
1273 ముహ వైచిత్యే
1274 ష్ణుహ ఉద్గిరణే
1275 ష్ణిహ ప్రీతౌ, వృత్

రధాదయః. ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తేతః

తృపి దృపీ త్వనుదాత్తౌ

అథ శమాదయః

1276 శము ఉపశమే
1277 తము కాంక్షాయామ్
1278 దము ఉపశమే
1279 శ్రము తపసి ఖేదే చ
1280 భ్రము అనవస్థానే
1281 క్షమూష్ సహనే
1282 క్లము గ్లానౌ
1283 మదీ హర్షే

ఇత్యష్టౌ శమాదయః

1284 అసు క్షేపణే
1285 యసు ప్రయత్నే
1286 జసు మోక్షణే
1287 తసు ఉపక్షయే
1288 దసు చ
1289 వసు స్తంభే
1290 వశాది రిత్యేకే
1291 ఓష్ఠ్యాది ర్దంత్యాంతో

బ్యుస్ ఇత్యన్యే

1292 అయకారం బుస్ ఇత్యపరే

1293 వృష విభాగే
1294 ప్లుష దాహే
1295 విస ప్రేరణే
1296 కుస సంశ్లేషణే
1297 బుస ఉత్సర్గే
1298 ముస ఖండనే
1299 మసీ పరిణామే
1300 సమీ ఇత్యేకే
1301 లుఠ విలోడనే
1302 ఉచ సమవాయే
1303 భృశు
1304 భ్రంశు అధఃపతనే
1305 వృశ వరణే
1306 కృశ తనూ కరణే
1307 ఞి తృష పిపాసాయామ్
1308 హృష తుష్టౌ
1309 రుష
1310 రిష హింసాయామ్
1311 డిప్ క్షేపే
1312 కుప క్రోధే
1313 గుప వ్యాకులత్వే
1314 యుపు
1315 రుపు
1316 లుపు విమోహనే
1317 లుభ గార్ధ్యే
1318 క్షుభ సంచలనే
1319 ణభ
1320 తుభ హింసాయామ్
1321 క్లిదూ ఆర్ద్రీభావే
1322 ఞిక్ష్విదా స్నేహనే
ఞిక్ష్విదా స్నేహన మోచనయోః
1323 ఋధు వృద్ధౌ
1324 గృధు అభికాంక్షాయామ్, వృత్
ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తేతః
ఇతి శ్యన్వికరణా దివాదయః

5. అథ స్వాది ర్గణః

అథ స్వాదయో దశోభయతో భాషాః
1325 షుఞ్ అభిషవే
1326 షిఞ్ బంధనే
1327 శిఞ్ నిశానే
1328 డుమిఞ్ ప్రక్షేపణే
1329 చి ఞ్ చయనే
1330 స్తృ ఞ్ ఆచ్ఛాదనే
1331 కృఞ్ హింసాయామ్
1332 వృఞ్ వరణే
1333 ధుఞ్ కంపనే
1334 దీర్ఘాంత్తోఽపీత్యేకే
ఇతి వృఞ్ వర్జ మనుదాత్తాః
అథ నవ పరస్మై భాషాః
1335 టు దు ఉపతాపే
1336 హి గతౌ వృద్ధౌ చ
1337 పృ ప్రీతౌ
1338 స్పృ ప్రీతి సేవనయోః

ప్రీతి చలనయో రిత్యన్యే
1339 స్మ్రృ ఇత్యేకే
1340 ఆప్లృ వ్యాప్తౌ
1341 శక్లృ శక్తౌ
1342 రాధ
1343 సాధ సంసిద్ధౌ
ఇత్యను దాత్తాః
అథ ద్వావాత్మనే భాషౌ
1344 అశూఙ్ వ్యాప్తౌ సంఘాతేచ
1345 ష్టిఘ ఆస్కందనే
ఇత్యుదాత్తా వనుదాత్తేతౌ
అదాగణాంతాః
షోడశ పరస్మై భాషాః
1346 తిక
1347 తిగ గతౌ చ
1348 షఘ హింసాయామ్
1349 ఞి ధృషా ప్రాగల్భ్యే
1350 దంభు దంభనే
1351 ఋధు వృద్ధౌ
ఛందసి
1352 తృప ప్రీణన ఇత్యేకే
1353 అహ వ్యాప్తౌ
1354 దఘ ఘాతనే పాలనే చ
1355 చము భక్షణే
1356 రి
1357 క్షి
1358 చిరి
1359 జిరి
1360 దాశృ
1361 దృ హింసాయామ్
ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తేతః. వృత్
ఇతి శ్ను వికరణాః స్వాదయః

6. అథ తుదాది ర్గణః

అథ షడుభయతో భాషాః
1362 తుద వ్యథనే
1963 ణుద ప్రేరణే
1364 దిశ అతి సర్జనే
1365 భ్రస్జ పాకే
1366 క్షిప ప్రేరణే
1367 కృష విలేఖనే
ఇత్యను దాత్తాః స్వరితేతః
అథైకః పరస్మైభాషః
1368 ఋషీ గతౌ
ఉదాత్త ఉదాత్తేత్.
అథ చత్వారః ఆత్మనే భాషాః
1369 జుషీ ప్రీతి సేవనయోః
1370 ఓ విజీ భయ చలనయోః
1371 ఓ లజీ
1372 ఓలస్జీ ప్రీడాయామ్
ఇత్యుదాత్తా అనుదాత్తేతః
అథ వ్రశ్చాదయః

చతుర్దశోత్తరశతం పరస్మైభాషాః

1373 ఓ వ్రశ్చూ ఛేదనే
1374 వ్యచ వ్యాజీకరణే
1375 ఉచ్ఛి ఉచ్ఛే
1376 ఉచ్ఛీ వివాసే
1377 ఋచ్ఛ గతీంద్రియ ప్రలయ మూర్తిభావేషు
1378 మిచ్ఛ ఉత్ క్లేశే
1379 జర్జ
1380 చర్చ
1381 ఝర్ఝ పరిభాషణ భర్త్సనయోః
1382 త్వచ సంవరణే
1383 ఋచ స్తుతౌ
1384 ఉబ్జ ఆర్జవే
1385 ఉజ్ఝ ఉత్సర్గే
1386 లుభ విమోహనే
1387 రిఫ కత్థన యుద్ధ నిందా హింసా దానేషు
1388 రిహ ఇత్యేకే
1389 తృప
1390 తృంప తృప్తౌ
1391 తృఫ
1392 తృంఫ ఇత్యేకే
1393 తుప
1394 తుంప
1395 తుఫ
1396 తుంఫ హింసాయామ్
1397 దృఫ
1398 దృంఫ ఉత్ క్లేశే
1399 దృఫ ఇత్యన్యే
1400 ఋఫ
1401 ఋంఫ హింసాయామ్
1402 గుఫ
1403 గుంఫ గ్రంథే
1404 ఉభ
1405 ఉంభ పూరణే
1406 శుభ
1407 శుంభ శోభార్థే
1408 దృభీ గ్రంథే
1409 చృతీ హింసా గ్రంథనయోః
1410 విధ విధానే
1411 జుడ గతౌ
1412 జున ఇత్యేకే
1413 మృడ సుఖనే
1414 పృడ చ
1415 పృణ ప్రీణనే
1416 వృణ చ
1417 మృడ హింసాయామ్
1418 తృణ కౌటిల్యే
1419 పుణ కర్మణి శుభే

1420 ముణ ప్రతిజ్ఞానే
1421 కుణ శబ్దోపకరణయోః
1422 శున గతౌ
1423 ద్రుణ హింసా గతి కౌటిల్యేషు
1424 ఘుణ
1425 ఘూర్ణ భ్రమణే
1426 షుర ఐశ్వర్య దీప్త్యోః
1427 కుర శబ్దే
1428 ఖుర ఛేదనే
1429 ముర సంవేష్టనే
1430 క్షుర విలేఖనే
1431 ఘుర భీమార్థ శబ్దయోః
1432 పుర గమనే
1433 వృహూ ఉద్యమనే
1434 బృహూ ఇత్యేకే
1435 తృహూ
1436 స్తృహూ
1437 తృంహూ హింసార్థాః
1438 ఇషు ఇచ్ఛాయామ్
1439 మిష స్పర్ధాయామ్
1440 కిల శ్వైత్య క్రీడనయోః
1441 తిల స్నేహే
1442 చిల వసనే
1443 చల విలసనే
1444 ఇల స్వప్న క్షేపణయోః
1445 విల సంవరణే
1446 బిల భేదనే
1447 ణిల గహనే
1448 హిల భావకరణే
1449 శిల
1450 షిల ఉంఛే
1451 మిల శ్లేషణే
1452 లిఖ అక్షరవిన్యాసే
1453 కుట కౌటిల్యే
1454 పుట సంశ్లేషణే
1455 కుచ సంకోచనే
1456 గుజ శబ్దే
1457 గుడ రక్షాయామ్
1458 డిప క్షేపే
1459 కుర ఛేదనే
1460 స్ఫుట వికసనే
1461 ముట ఆక్షేప ప్రమర్దనయోః
1462 త్రుట ఛేదనే
1463 తుట కలహకర్మణి
1464 చుట
1465 ఛుట ఛేదనే
1466 జుడ బంధనే
1467 కడ మదే
1468 లుట సంశ్లేషణే
1469 లుఠ ఇత్యేకే

1470 కృడ ఘనత్వే
1471 కుడ బాల్యే
1472 పుడ ఉత్సర్గే
1473 ఘుట ప్రతిఘాతే
1474 తుడ తోడనే
1475 థుడ
1476 స్థుడ సంవరణే
1477 ఖుడ
1478 ఛుడ ఇత్యేకే
1479 స్ఫుర స్ఫురణే
1480 స్ఫర ఇత్యేకే
1481 స్ఫుల సంచలనే
1482 స్థుడ
1483 చుడ
1484 బ్రుడ సంవరణే
1485 కుృడ
1486 భృడ నిమజ్జనే

ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తే తః

అథైక ఆత్మనే భాషః

1487 గురీ ఉద్యమనే

ఇత్యుదాత్తో ఒనుదాత్తేత్

అథ పంచ పరస్మైభాషాః

1488 ణూ స్తవనే
1489 ధూ విధూననే
1490 గు పురీషోత్సర్గే
1491 ధ్రు గతి స్థైర్యయోః
1492 ధ్రువ ఇత్యేకే

ఇత్యాద్యా వుదాత్తౌ

అంత్యాశ్చానుదాత్తాః

అథ ద్వావాత్మనే భాషౌ

1493 కూఙ్ శబ్దే
1494 కుఙ్ శబ్ద ఇత్యేకే

ఇత్యుదాత్తౌ (వృత్)

ఇతి కుటాదిగణః సమాప్తః

అథ ద్వా వాత్మనే భాషౌ

1495 పృఙ్ వ్యాయామే
1496 మృఙ్ ప్రాణ త్యాగే

ఇత్యానుదాత్తౌ

అథస ప్త పరస్మైభాషాః

1497 రి
1498 పి గతౌ
1498 ధి ధారణే
1500 క్షి నివాస గత్యోః

ఇత్యనుదాత్తాః

1501 షూ ప్రేరణే
1502 కౄ విక్షేపే
1503 గౄ నిగరణే

ఇత్యుదాత్తాః

అథ ద్వావాత్మనే భాషౌ

1504 దృఙ్ ఆదరే
1505 ధృఙ్ అనవస్థానే

ఇత్యనుదాత్తౌ

అథ షోడశ పరస్మై భాషాః

1506 ప్రచ్ఛ జ్ఞీప్సాయామ్

వృత్. కిరాదయో వృతః
1507 సృజ విసర్గే
1508 టుమస్జో శుద్ధౌ
1509 రుజో భంగే
1510 భుజో కౌటిల్యే
1511 ఛుప స్పర్శే
1512 రుశ
1512 రిశ హింసాయామ్
1513 విశ గతౌ
1515 స్పృశ సంస్పర్శనే
1516 విచ్ఛ గతౌ
1517 విశ ప్రవేశనే
1518 మృశ ఆమర్శనే
1519 ణుద ప్రేరణే
1520 షద్ల విశరణ గత్యవసాదనేషు
1521 శద్ల శాతనే
ఇత్యనుదాత్తా ఉదాత్తేతో
విచ్ఛిస్తూదాత్తః
అథ షడుభయతోభాషాః
1522 మిల సంగమే
1523 ముచ్ల మోచనే
1524 లుప్ల ఛేదనే
1525 విద్ల లాభే
1526 లిప ఉపదేహే
1527 షిచ క్షరణే
ఇత్యనుదాత్తాః స్వరితేతో
మిలిస్తూదాత్తః
అథ త్రయః పరస్మైభాషాః
1528 కృతీ ఛేదనే
1529 ఖిద ప'ఘాతనే
1530 పిశ అవయవే
ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తేతః
ఖిది స్త్వనుదాత్తః. వృత్
ఇతి శ వికరణా స్తుదాదయః

7. అథ రుధాది ర్గణః

అథ నవోభయతోభాషాః
1531 రుధిర్ ఆవరణే
1532 భిదిర్ విదారణే
1533 ఛిదిర్ ద్వైధీకరణే
1534 రిచిర్ విరేచనే
1535 విచిర్ పృథగ్భావే
1536 క్షుదిర్ సంప్రేషణే
1537 యుజిర్ యోగే
1538 ఉఛృదిర్ దీప్తి దేవనయోః
1539 ఉతృదిర్ హింసానాదరయోః
ఇత్యనుదాత్తాః స్వరితేతః
ఛృది తృదీ తూదాత్తౌ.
అథైకః పరస్మైభాషః
1540 కృతీ ఛేదనే
ఇత్యుదాత్త ఉదాత్తేత్
అథైక ఆత్మనే భాషః
1541 ఞి ఇంధీ దీప్తౌ

ఉదాత్తో౽నుదాత్తేత్.

అథ ద్వావాత్మనే భాషౌ

1542 ఖిద దైన్యే

1543 విద విచారణే

ఇత్యనుదాత్తావనుదాత్తేతౌ.

అథ ద్వాదశ పరస్మైభాషాః

1544 శిష్ల విశేషణే

1545 పిష్ల సంచూర్ణనే

1546 భంజో ఆమర్దనే

1547 భుజ పాలనాభ్యవహారయోః

1548 తృహ

1549 హిసి హింసాయామ్

1550 ఉందీ క్లేదనే

1551 అంచూ వ్యక్తి మ్రక్షణ కాంతి గతిషు

1552 తంచూ సంకోచనే

1553 ఓ విజీ భయ చలనయోః

1554 వృజీ వర్జనే

1555 పృచీ సంపర్కే

ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తేతః

అద్యాశ్చత్వారస్త్వనుదాత్తాః. వృత్

ఇతి శ్నమ్వికరణా రుధాదయః

8. అథ తనాది ర్గణః

అథ సప్తోభయతో భాషాః

1556 తను విస్తారే

1557 షణు దానే

1558 క్షణు హింసాయామ్

1559 క్షిణు చ

1560 ఋణు గతౌ

1561 తృణు అదనే

1562 ఘృణు దీప్తౌ

ఇత్యుదాత్తాః స్వరితేతః

అథ ద్వావాత్మనే భాషౌ

1563 వను యాచనే

1564 మను అవబోధనే

ఇత్యుదాత్తావనుదాత్తేతౌ

అథైక ఉభయతో భాషః

1565 డు కృఞ్ కరణే

అనుదాత్తః. వృత్.

ఇత్యు వికరణాస్తనాదయః

9. క్ర్యాది ర్గణః

అథ సప్తోభయతో భాషాః

1566 డు క్రీఞ్ ద్రవ్యవినిమయే

1567 ప్రీఞ్ తర్పణే కాంతౌ చ

1568 శ్రీఞ్ పాకే

1569 మీఞ్ హింసాయామ్

1570 షిఞ్ బంధనే

1571 స్కుఞ్ ఆప్రవణే

1572 యుఞ్ బంధనే

ఇత్యనుదాత్తాః

అథ నవోభయతో భాషాః

1573 క్నూఞ్ శబ్దే
1574 ద్రూఞ్ హింసాయామ్
1575 పూఞ్ పవనే
1576 మూఞ్ బంధనే
1577 లూఞ్ ఛేదనే
1578 స్తౄఞ్ అచ్ఛాదనే
1579 కౄఞ్ హింసాయామ్
1580 వౄఞ్ వరణే
1581 ధూఞ్ కంపనే

ఇత్యుదాత్తాః

అథ ౹శాదయో గృణాత్యంతా ౹

త్రయోదశ పరస్మైభాషాః

1582 శౄ హింసాయామ్
1583 పౄ పాలన పూరణయోః
1584 వౄ వరణే
1585 స్తౄ హింసాయామ్
భౄ భరణే
1586 భౄ భర్త్సనే
1587 జౄ వయోహనౌ
1588 ఝౄ ఇత్యేకే
1589 దౄ విదారణే
1590 ధౄ ఇత్యన్యే
1591 నౄ నయే
1592 కౄ హింసాయామ్
1593 ఋ గతౌ
1594 గౄ శబ్దే

ఇతి ౹శాదయ ఉదాత్తాః

అథ దశ పరస్మై భాషాః

1595 జ్యా వయోహానౌ
1596 ప్రీ వరణే
1597 రీ గతిరేషణయోః
1598 లీ శ్లేషణే
1599 బ్లీ వరణే
1600 ప్లీ గతౌ. వృత్.

ఇతి ప్వాదయః

1601 క్షీష్ హింసాయామ్
1602 భ్రీ భయే
1603 జ్ఞా అవబోధనే
1604 బంధ బంధనే

ఇతి జ్యాదయోఽనుదాత్తాః

అథైక ఆత్మనే భాషః

1605 వృఙ్ సంభక్తౌ

ఇత్యుదాత్తః. ఇతి ల్వాదయః

అథ పంచ వింశతిః పరస్మై భాషాః

1606 శ్రంథ విమోచన ప్రతిహర్షయోః
1607 మన్థ విలోడనే
1608 శ్రన్థ
1609 గ్రన్థ సందర్భే
1610 కుంథ సంశ్లేషణే
1611 మృద క్షోదే

1612 మృడ చ
1613 మృడ సుఖే చ
1614 గుధ రోషే
1615 కుష నిష్కర్షే
16 6 క్షుభ సంచలనే
1617 ణభ
1618 తుభ హింసాయామ్
16.9 క్లిశూ విబాధనే
1620 అశ భోజనే
1621 ఉధ్రస ఉంఛే
1622 ఈష ఆభీక్ష్ణ్యే
1623 విష విప్రయోగే
1624 ప్రుష
1625 ప్లుష స్నేహన సేచనపూరణేషు
1626 పుష పుష్టౌ
1627 ముష స్తేయే
1628 ఖచ భూత ప్రాదుర్భావే
1629 ఖవ ఇత్యేకే
1630 హిఠ చ
ఇతి శ్రనాదయ ఉదాత్తా ఉదాత్తేతః
అథైక ఉభయతోభాషః
1631 గ్రహ ఉపాదానే
ఇత్యుదాత్తః. స్వరితేత్. వృత్.
ఇతి శ్నావికరణాః క్ర్యాదయః

10. అథ చురాదిగణః

అథ చురాదయ స్త్వ్యంతా
త్రిషష్ట్యుత్తర మేకశత
ముదాత్తేతః పరస్మైభాషాః

1632 చుర స్తేయే
1633 చితి స్మృత్యామ్
1634 యత్రి సంకోచనే
1635 స్ఫుడి పరిహాసే
1636 లక్ష దర్శనాంకనయోః
1637 కుద్రి అనృతభాషణే
1638 లడ ఉపసేవాయామ్
1639 మిది స్నేహనే
1640 ఓలడి ఉత్క్షేపణే
1641 జల అపవారణే
లజీ త్యేకే
1642 పీడ అవగాహనే
1643 నట అవస్పందనే
1644 శ్రథ ప్రయత్నే
ప్రస్థాన ఇత్యేకే
1645 వధ సంయమనే
1646 ఊర్జ బల ప్రాణనయోః
1647 పక్ష పరిగ్రహే
1648 వర్ణ వర్ణనే
1649 వర్ణ
1650 చూర్ణ ప్రేరణే
1651 ప్రథ ప్రఖ్యానే
1652 పృథ ప్రక్షేపే
1653 పథ ఇత్యేకే
1654 షంబ సంబంధనే
1655 శంబ చ
1656 సాంబ ఇత్యేకే
1657 భక్ష అదనే

1658 కుట్ట ఛేదన భర్త్సనయోః
పూరణ ఇత్యేకే
1659 యుట్ట
1660 చుట్ట అల్పీభావే
1661 అట్ట
1662 పుట్ట అనాదరే
1663 లుంఠ స్తేయే
1664 శఠ
1665 శ్వఠ అసంస్కార గత్యోః
1666 శ్వఠి ఇత్యేకే
1667 పిజ
1668 వృజి
1669 తుజి
1670 పిజి
1671 లజి
1672 లుజి హింసా బలాదాన నికేతనేషు
1673 పిస గతౌ
1674 షాంత్వ సామప్రయోగే
1675 శ్వల్క
1676 వల్క పరిభాషణే
1677 ష్ణిహ స్నేహనే
1678 స్ఫిట ఇత్యేకే
1679 స్మిట అనాదరే
1680 స్మిఙ్ అనాదర ఇత్యేకే
1681 శ్లిష శ్లేషణే
1682 పథి గతౌ
1683 పిచ్ఛ కుట్టనే
1684 ఛది సంవరణే
1685 శ్రణ దానే
1686 తడ ఆఘాతే
1687 ఖడ
1688 ఖడి
1689 కడి భేదనే
1690 కుడి రక్షణే
1691 గుడి వేష్టనే చ
1692 కుఠి
1693 గుఠి చేత్యన్యే
1694 ఖుడి ఖండనే
1695 వటి విభాజనే
1696 వడి ఇత్యేకే
1697 చడి కోపే
1698 మడి భూషాయామ్ హర్షే చ
1699 భడి కల్యాణే
1700 ఛర్ద వమనే
1701 పుస్త
1702 బుస్త ఆదరానాదరయోః
1703 చుద సంచోదనే
1704 నక్క
1705 ధక్క నాశనే
1706 చక్క
1707 చుక్క వ్యథనే
1708 క్షల శౌచ కర్మణి
1709 తల ప్రతిష్ఠాయామ్
1710 తుల ఉన్మానే
1711 దుల ఉత్క్షేపే

1712 పుల మహత్వే
1713 చుల సముచ్ఛ్రాయే
1714 మూల రోహణే
1715 వుల నిమజ్జనే
1716 కల
1717 విల క్షేపే
1718 విల భేదనే
1719 తిల స్నేహనే
1720 చల భృతౌ
1721 పాల రక్షణే
1722 తూష హింసాయామ్
1723 శుల్బ మానే
1724 శూర్ప చ
1725 చుట ఛేదనే
1726 ముట సంచూర్ణనే
1727 పిశ నాశనే
1728 పడి
1729 పసి నాశనే
1730 వజ మార్గ సంస్కారగత్యోః
1731 శుల్క అతిస్పర్శనే
1732 చపి గత్యామ్
1733 క్షపి క్షాంత్యామ్
1734 క్షజి కృచ్ఛ్రజీవనే
1735 శ్వర్త గత్యామ్
1736 శ్వభ్ర చ
1737 జ్ఞప మిచ్చ
1738 జ్ఞప మారణ తోషణ నిశామనేషు
1739 యమ చ పరివేషణే
1740 చహ పరికల్కనే
1741 బల ప్రాణనే
1742 చిఞ్ చయనే
1743 రహ త్యాగే
1744 ఘట్ట చలనే
1745 ముస్త సంఘాతే
1746 ఖట్ట సంవరణే
1747 ఖట్ట
1748 స్ఫిట్ట
1749 చుబి హింసాయామ్
1750 పూల సంఘాతే
1751 పూర్ణ ఇత్యేకే
1752 పుంస అభివర్ధనే
1753 టకి బంధనే
1754 ధూస కాంతి కరణే
1755 కీట వరణే
1756 చూర్ణ సంకోచనే
1757 పూజ పూజాయామ్
1758 అర్క స్తవనే
1759 శుఠ ఆలస్యే
1760 శుఠి శోషణే
1761 జుడ ప్రేరణే
1762 గజ
1763 మార్జ శబ్దార్థౌ
1764 మర్చ చ
1765 ఘృ ప్రస్రవణే
1766 పచి విస్తారవచనే

1767 తిజ నిశానే
1768 కృాత సంశబ్దే
1769 ఊర్ధ
1770 వర్ధ ఛేదన పూరణయోః
1771 కువి ఆచ్ఛాదనే
1772 లుభి ఇత్యేకే
1773 లుబి
1774 తుబి ఆదర్శనే
అర్దనఇత్యన్యే
1776 హ్లప వ్యక్తాయాం వాచి
1777 క్లపు ఇత్యేకే
1778 చుటి ఛేదనే
1779 ఇల ప్రేరణే
1780 మ్రచ్ఛ మ్లేచ్ఛనే
1781 మ్లేచ్ఛ
1782 మ్రక్ష ఛేదనే
1783 మ్లేచ్ఛ అవ్యక్తాయాం వాచి
1784 బ్రూస్
1785 వర్హ హింసాయామ్
1786 గర్ద
1787 గర్జ శబ్దే
1788 గర్ధ అభికాంక్షాయామ్
1789 గుర్ద
1790 పూర్వ నికేతనే
1791 జసి రక్షణే
1792 ఈడ స్తుతౌ
1793 జసు హింసాయామ్
1794 పిడి సంఘాతే
1795 రుష రోషే
1796 రుడ ఇత్యేకే
1797 డిప క్షేపే
1798 ష్టుప సముచ్ఛ్రాయే
ఇత్యుదాత్తా ఉదాత్తేతః
అథ ఆకుస్మాద్ ద్విచత్వారింశ
దాత్మనే భాషాః
1799 చిత సంచేతనే
1800 దశి దంశ దర్శనయోః
1801 దసి
1802 దస ఇత్యేకే
1803 డప
1804 డిప సంఘాతే
1805 తత్రి కుటుంబధారణే
1806 మత్రి గుప్త పరిభాషణే
1807 స్పృశ గ్రహణ సంశ్లేషణయోః
1808 తర్జ
1809 భర్త్స తర్జనే
1810 వస్త
1811 గంధ అర్దనే
1812 విష్క హింసాయామ్
1813 హిష్క ఇత్యేకే
1814 నిష్క పరిమాణే
1815 లల ఈప్సాయామ్
1816 కూణ సంకోచనే
1817 తూణ పూరణే
1818 భ్రూణ ఆశా విశంకయోః
1819 శఠ శ్లాఘాయామ్

1820 యక్ష పూజాయామ్
1821 స్యమ వితర్కే
1822 గూర ఉద్యమనే
1823 శమ
1824 లక్ష ఆలోచనే
1825 త్రుట ఛేదనే
1826 కుర ఇత్యేకే
1827 కుత్స అవక్షేపణే
1828 గల స్రవణే
1829 భల ఆభండనే
1830 కూట అప్రదానే
అవసాదన ఇత్యేకే
1831 కుట్ట ప్రతాపనే
1832 వంచు ప్రలంభనే
1833 వృష శక్తి బంధనే
1834 మద తృప్తి యోగే
1835 దివు పరికూజనే
1836 గ్రా విజ్ఞానే
1837 విద చేతనాఖ్యాన నివాసేషు
1838 మన స్తంభే
1839 యు జుగుప్సాయామ్
1840 కుస్మ నామ్నో వా
ఇత్యుదాత్తా అనుదాత్తేతః
అథో భయతో భాషాః
1841 చర్చ అధ్యయనే
1842 బుక్క భాషణే
1843 శబ్ద ఉపసర్గా దావిష్కారేచ
1844 కణ నిమీలనే
1845 జభి నాశనే
1846 షూద క్షరణే
1845 జసు తాడనే
1846 పశ బంధనే
1847 అమ రోగే
1848 చట
1849 స్ఫుట భేదనే
1850 ఘట సంఘాతే
హంత్యర్థాశ్చ
1852 దివు మర్దనే
1853 అర్జ ప్రతియత్నే
1854 ఘుషిర్ విశబ్దనే
ఆజః క్రంద సాతత్యే
1855 లస శిల్పయోగే
1856 తసి
1857 భూష అలంకారే
1858 అర్హ పూజాయామ్
1859 జ్ఞా నియోగే
1860 భజ విశ్రాణనే
1861 శృధు ప్రసహనే
1862 యత నికారోపస్కారయోః
1863 కల
1864 గల ఆస్వాదనే
1865 రఘ ఇత్యేకే
1866 రగే త్యన్యే
1867 అంచు విశేషణే
1868 లిగి చిత్రీకరణే
1869 ముద సంసర్గే

1870 త్రస ధారణ గ్రహణవారణేషు
1871 ఉధ్రస ఉంఛే
1872 ముచ ప్రమోచనమోదనయోః
1873 వస స్నేహచ్ఛేదాపహరణేషు
1874 చర సంశయే
1875 చ్యు హసన సహనయోః
1876 భువో అవకల్కనే

మిశ్రీకరణ ఇత్యేకే
చింతన ఇత్యన్యే
1877 కృపేశ్చ
ఆస్వదః సకర్మకాత్
1878 గ్రస గ్రహణే
1879 పుష ధారణే
1880 దల విదారణే

1881 పట
1882 పుట
1883 లుట
1884 తుజి
1885 మిజి
1886 పిజి
1887 భజి
1888 లఘి
1889 త్రసి
1890 పిసి
1891 కుసి
1892 దసి
1893 కుశి
1894 ఘట
1895 ఘటి
1896 బృహి
1897 వర్హ
1899 వల్హ
1900 గుప
1901 ధూప
1902 విచ్ఛ

1903 చీవ
1904 పుథ
1905 లోకృ
1906 లోచృ
1907 ణద
1908 కుప
1909 తర్క
1910 వృతు
1911 వృధు
భాషార్థాః
1912 రుట
1913 లజి
1914 అజి
1915 దసి
1916 భృశి
1917 రుశి
1918 శీక
1919 నట
1920 పుటి
1921 జివి
1922 రఘి

1923 లఘి
1924 అహి
1925 రహి
1926 మహి చ
1927 లడి
1928 తడ
1929 నల చ
1930 పూరీ ఆప్యాయనే
1931 రుజ హింసాయామ్
1932 ష్వద ఆస్వాదనే

ఆధృషాద్వా

1933 యుజ
1934 పృచ సంయమనే
1935 అర్చ పూజాయామ్
1936 షహ మర్షణే
1937 ఈర క్షేపే
1938 లీ ద్రవీకరణే
1939 వృజీ వర్జనే
1940 వృఙ్ ఆవరణే
1941 జ్రి వయోహానౌ

1942 ల్రిచ
1943 రిచ వియోజన సంపర్చనయోః
1944 శిష అసర్వోపయోగే
1945 తప దాహే
1946 తృప తృప్తౌ
1947 ఛృదీ సందీపనే
1948 చృప
1949 ఛృప
1950 దృప సందీపనే
1951 దృభీ భయే
1952 దృభ సందర్భే
1953 ఛద సంవరణే
1954 శ్రథ మోక్షణే
1955 మీ గతౌ
1956 గ్రంథ బంధనే
1857 క్రథ హింసాయామ్
స్వరితేదిత్యేకే
1958 శీక ఆమర్షణే
1959 చీక చ
1960 అర్ద హింసాయామ్
1961 అర్హ పూజాయామ్
1962 ఆజః షద పద్యర్థే
1963 శుంధ శౌచ కర్మణి
1964 ఛద అపవారణే. స్వరితేత్
1965 జుష పరితర్కణే
1966 ధూఞ్ కంపనే
1967 ప్రీఞ్ తర్పణే
1968 శ్రంథ

1969 గ్రంథ సందర్భే
1970 ఆప్ల లంభనే
1971 తను శ్రద్ధోపకరణయోః
ఉపసర్గాచ్చదైర్ఘ్యే
1972 వద సందేశ వచనే, స్వరితేత్
1973 వచ పరిభాషణే
1974 మాన పూజాయామ్
1975 భూ ప్రాప్తావాత్మనేపదీ
1976 గర్హ వినిందనే
1977 మార్గ అన్వేషణే
1978 కఠి శోకే
1979 మృజూ శౌచాలంకరణయోః
1980 మృష తితిక్షాయామ్
1981 ధృష ప్రసహనే
ఇత్యా ధృషీయాః
అథాదన్తాః
1982 కథ వాక్యప్రబంధే
1983 వర ఈప్సాయామ్
1984 గణ సంఖ్యానే
1985 శఠ
1986 శ్వఠ సమ్యగవభాషణే
1987 పట
1988 వట గ్రంథే
1989 రహ త్యాగే
1990 రంగ గతౌ
1991 స్తన
1992 గదీ దేవశబ్దే
1993 పత్ల గతౌ

1994 పష అనుపసర్గాత్
1995 స్వర ఆక్షేపే
1996 రచ ప్రతియత్నే
1997 కల గతౌ సంఖ్యానే చ
1998 చహ పరికల్కనే
1999 మహ పూజాయామ్
2000 సార
2001 కృప
2002 శ్రథ దౌర్బల్యే
2003 స్పృహ ఈప్సాయామ్
2004 భామ క్రోధే
2005 సూచ పైశున్యే
2006 ఖేట భక్షణే
2007 ఖోట ఇత్యేకే
2008 క్షోట క్షేపే
2009 గోమ ఉపలేపనే
2010 కుమార క్రీడాయామ్
2011 శీల ఉపధారణే
2012 సామ సాంత్వప్రయోగే
2013 వేల కాలోపదేశే
2014 కాల చ
2015 పల్పూల లవన పవనయోః
2016 వాత సుఖసేవనయోః
2017 గవేష మార్గణే
2018 వాస ఉపసేవాయామ్
2019 నివాస ఆచ్ఛాదనే
2020 భాజ పృథక్కర్మణి
2021 సభాజ ప్రీతి దర్శనయోః
2022 ఊన పరిహాణే
2023 ధ్వన శబ్దే
2024 కూట పరితాపే
పరిదాహ ఇత్యేకే
2025 సంకేత
2026 గ్రామ
2027 కుణ
2028 గుణ చామంత్రణే
2029 కూణ సంకోచనే
2030 స్తేన చౌర్యే

ఆగర్వాదాత్మనేభాషాః

2031 పద గతౌ
2032 గృహ గ్రహణే
2033 మృగ అన్వేషణే
2034 కుహ విస్మాపనే
2035 శూర
2036 వీర విక్రాంతౌ
2037 స్థూల పరిబృంహణే
2038 అర్థ ఉపయాంచాయామ్
2039 సత్ర సంతాన క్రియాయామ్
2040 గర్వ మానే. ఇత్యాగర్వీయాః
2041 సూత్ర వేష్టనే
విమోచన ఇత్యన్యే
2042 మూత్ర ప్రస్రవణే
2043 రూక్ష పారుష్యే
2044 పార
2045 తీర కర్మసమాప్తౌ
2046 పుట సంసర్గే

2047 దేక్రృ దర్శన ఇత్యేకే
2048 క్రత శైథిల్యే
2049 కర్తే త్యప్యేకే
"ప్రాతిపదికాద్ధాత్వర్థే బహుల మిష్టవచ్చ॥
తత్కరోతి తదాచష్టే॥
తేనాతి క్రామతి॥
ధాతు రూపం చ॥
కర్తృ కరణాద్ధాత్వర్థే॥
2050 వష్క దర్శనే
2051 చిత్ర చిత్రీకరణే
కదాచిద్దర్శనే
2052 అంస సమాఘాతే
2053 వట విభాజనే
2054 వటి
2055 లజి ఇత్యేకే
2056 లజ ప్రకాశే
2057 మిశ్ర సంపర్కే
2058 సంగ్రామ యుద్ధే
అయ మనుదాత్తేత్.
2059 స్తోమ శ్లాఘాయామ్
2060 ఛిద్ర కర్ణ భేదనే
2061 అంధ దృష్ట్యుపఘాతే
ఉపసంహార ఇత్యన్యే.
2062 దండ దండనిపాతనే
2063 అంక పదే లక్షణే చ
2064 అంగ చ
2065 సుఖ
2066 దుఃఖ తత్క్రియాయామ్
2067 రస ఆస్వాదన స్నేహనయోః
2068 వ్యయ విత్త సముత్సర్గే
2069 రూప రూపక్రియాయామ్
2070 ఛేద ద్వైధీకరణే
2071 ఛద అపవారణే
2072 లాభ ప్రేరణే
2073 వ్రణ గాత్ర విచూర్ణనే
2074 వర్ణ వర్ణక్రియా విస్తార గుణవచనేషు
బహులమేతన్నిదర్శనమ్.
ణిజఙ్గాన్నిరసనే॥
శ్వేతా శ్వాశ్వతర గా లోడితా
హ్వారకాణా మశ్వతరే
తకలోప శ్చ॥
పుచ్ఛాదిషు ధాత్వర్థ ఇత్యేవ సిద్ధమ్॥

ఇతి చురాదయః

అథ కండ్వాదయః

2075 కండూఞ్ గాత్రవిఘర్షణే
2076 మంతు అపరాధే
2077 వల్గు పూజామాధుర్యయోః
2078 అసు ఉపతాపే
2079 అసూ
2080 అసూఞ్ ఇత్యేకే
2081 లేట్
2082 లోట్ ధౌర్త్యే పూర్వభావే స్వప్నే చ

2083 లేలా దీప్తౌ
2084 ఇరస్ | 2085 ఇరజ్
2086 ఇరఞ్ ఈర్ష్యాయామ్
2087 ఉషస్ ప్రభాతభావే
2088 వేద ధౌర్త్యే స్వప్నే చ
2089 మేధా ఆశుగ్రహణే
2090 కుసుభ క్షయే
2091 మగధ పరివేష్టనే నీచదాస్య
2092 తంతస్ ఇత్యన్యే]
2093 పంపస్ దుఃఖే | 2094 సుఖ
2095 దుఃఖ తత్ క్రియాయామ్
2096 సపర పూజాయామ్
2097 అరర ఆరాకర్మణి
2098 భిషజ్ చికిత్సాయామ్
2099 భిష్ణజ్ ఉపసేవాయామ్
2100 ఇషుధ శరధారణే
2102 శరణ | 2103 బరణ గతౌ
2104 చురణ చౌర్యే
2105 తురణ త్వరాయామ్
2106 భురణ ధారణపోషణయోః
2107 గద్గద వాక్ స్ఖలనే
2108 ఏలా | 2109 కేలా
2110 ఖేలా విలాసే
2111 వేలా | 2112 శేలా
2113 ఇలే త్యన్యే
2114 ఖేలా స్ఖలనే చ
అదంతోఽయ మిత్యేకే
2115 లిట అల్పకుత్సనయోః
2116 లాట్ జీవనే
2117 హ్ణీఙ్ రోషణే లజ్జాయాం చ
2118 మహీఙ్ పూజాయామ్
2119 రేఖా శ్లాఘా సాదనయోః
2120 దువస్ పరితాప పరిచరణయోః
2121 తిరస్ అంతర్ధౌ
2122 అగద నీరోగత్వే
2123 ఉరస్ బలార్థే
2124 తరణ గతౌ
2125 పయస్ ప్రసృతౌ
2126 సంభూయస్ ప్రభూతభావే
2127 అంబర
2128 సంవర సంభరణే
ఆకృతి గణోఽయమ్.
ఇతి ధాతుపాఠే కండ్వాదిగణః
సమాప్తః

ఇతి శ్రీయుత దయానంద సరస్వతీ స్వామినాఽ
కారాది క్రమసూచిపత్రేణ సహ *
ధాతుపాఠో యం త్రయితః
పౌష వది ౧౦ గురువారే
సంవత్ ౧౯౩౬

* అకారాది క్రమసూచిక దీనితో పాటు ప్రకటించబడుటలేదు. (కేశవార్య)

పాఠాంతరములు

ఇందలి మొదటి వరుస ఈ గ్రంథములోని ముద్రిత పాఠము, రెండవ వరుస మహర్షిచే వ్యాఖ్యానించి ప్రకటించబడిన "ఆఖ్యాతిక" ప్రకారము పాఠాంతరము లేక అధికపాఠము.

వైదిక యంత్రాలయమందు వి.శ. 1991లో ముద్రితమైన ధాతు పాఠపు చతుర్థ ముద్రణకు ఈ ధాతుపాఠము ప్రతిలిపి.

ఆ యంత్రాలయములోనే వి.శ. 2005 ముద్రితమైన ఆఖ్యాతిక యొక్క షష్ఠ ముద్రణ ననుసరించి పాఠాంతరములు. (సంపాదకులు.)

ధాతు సంఖ్య	ధాతువు	ఆఖ్యాతిక పాఠము
47	షిధు	షిధ
64	విది	బిది
122	బుక్క	వుక్క
202	ముంచు	మ్రుంచు
217	లాచ్ఛి	లాఛి
218	వాచ్ఛి	వాఛి
219	ఆచ్ఛి	ఆఛి
226	ఉచ్ఛి	ఉఛి
227	ఉచ్ఛీ	ఉఛీ
235	వర్జ	షర్జ
240	వటి	వఠి
287	వరణే	హరణ ఇత్యేకే
296	బాడృ	వాడృ
300	శౌడృ	శౌటృ
301		(అ.పా.) యౌటృ
302	మ్లేడృ	మ్లేటృ
329	విట	బిట
365	చుడృ	చుడ్డ
377	అడృ	అడ్డ
393		(అ.పా.) గ్లేపృ
453	కువి	కుబి
462		(అ.పా.) భాసన ఇత్యేకే
475	బణ	వణ
480	వ్రణ	బ్రణ
482		(అ.పా.) ధణ ఇత్యేకే
493	బన	వన
523	సంచలనే చ	సంచరణే చ
595	బభ్ర	వభ్ర
672	బహి	వహి
682	బేహృ	వేహృ
690	గ్లహూ	గ్లహ
707	ఆదరా నాదరయోః	ఆదరే
732	బష	వష
795	లుర	(అ.పా.) ఉర
806	వృత్తు	వృతు
854	వన	వన, చన
913		లేదు
934		(అ.పా.) మిధృ
964	ప్లక్ష చ	భక్ష ఇత్యేకే
1005	హ్వృ	వృ
1024		(అ.పా.) ఖుజ్, గుజ్

1026_1029, 1032	లేవు	
1082	వివాసే	నివాసే
1159	తంచ	లేదు
1163	హ్యా	హ్రీ
1171	చరణ	క్షరణ
1186	స్నుసు	ష్ణుసు
1187	స్నసు	ష్ణసు
1204	షుహ	షహ, షుహ
1215	వృణీత్యర్థే	వృణోత్యర్థే
1255	రాధీ ఉ...	రాధో ఉ
1290	వశాది	బాది
1300		లేదు
1311	డిపి	డిప
1314	యుపు	యుప
1315	రుపు	రుప
1316	లుపు	లుప
1375	ఉచ్ఛి	ఉఛి
1373	ఉచ్ఛీ	ఉఛీ
1399		లేదు
1417	మృడ	మృణ
1436	ష్టృహా	స్తృహా
1459	కుర	ఛుర
1476	స్పుడ	స్ఫుడ
1478	(అ.పా. కుడసంఘాతఇత్యేకే)	

1484	బ్రుడ	వ్రుడ
1498	షి	పి
1501	షూ	షు
1540	ఛేదనే	వేష్టనే
1581	ధృఞ్	ధూఞ్
1599	బ్లీ	వ్లీ
1611	మ్రృద	మ్రృదు
1630	హిళ చ	హేఠ చ
1645	వధ	బధ
1659	యుట్ట	పుట్ట
1662	పుట్ట	షుట్ట
1668	వుజి	తుజి
1715	వుల	బుల
1718	వి	బిల
1730	వజ	వ్రజ
1749	చువి	చుబి
1747	ఖట్ట	షట్ట
1777	క్లపు	క్లప
1778	చుఠి	చుటి
1790	పూర్వ	పుర్వ
1796	రుడ	రుట
1807	స్పృశ	స్పశ
1838	మన	మాన
1846	వశ	పశ
1916	భృసి	మృశి
1926	మహి	నహి
1963	శూంధ	శుంధ
2050	వష్క	వల్క
2099	భిష్ణజ్	భిషణజ్
2114	ఖేలా	లేఖా

సాధుపత్రము

	తప్పు	ఒప్పు
408	శిబ్య	శిభ్య
568	శైథిల్యే	శైథిల్యే
691	ఉదాత్తేతః	అనుదాత్తేతః
707	సూర	సూర్క్ష్య
810	ఉదాత్తేతః	అనుదాత్తేతః
1322	ఞిక్ష్విదా	ఞిమిదా
	ఞిక్ష్విదా	ఞిక్ష్విదా
1338	స్పృ	స్పృ
1385	ఉత్స్వర్గే	ఉత్సర్గే
1418	తృణ	తుణ
1513	విశ	లిశ
1551	అంచూ	అంజూ

